ТАРЯАГАА ХУРЯАХА САГ ХАА ХААНАГҮИ ЕРЭЭ

Комбайн, жатка бүхэниие хоёр халаан соо бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэе

...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№193 (10254) | 1963 оной августын 16, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ГҮРЭНДӨӨ 130 МЯНГАН ЦЕНТНЕР

Зэдын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин ажалшадай социалис уялга

...хы совет арадтаяа хамта манай Зэдын колхоз, совхозуудай үй-...иин управлениин ажалшад хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөжэ, ком-... байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын түлөө эршэм-... тэмсэжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай 1953 оной сентябриин Пле-...хойшо управлениимнай хүдөө ажахын бүхы һалбари нилээд ..., муу бэшэ амжалта туйлагдаа гэжэ баяртайгаар тэмдэглэнэбди.

...гарһэн арбан жэлэй туршада хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа пар...вительствэымнай саг үргэлжэ эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо ...й ашаар Зэдэ, Тори, Захаамин нютагуудай колхоз, совхозуудта ...а гаран гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилэгдэнхэй. Тиигэжэ ... тарһалангай газар 110364 гектар болоо гэхэ гү, али 1953 ... орходоо бүхы таряаламнай 61451 гектараар үргэдхэгдөө, тэрэ ...нииисэ тарилга 4 дахин ехэ болоһон байна. Газар таряалан ... талаар түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болошо, бага ...үгэдэг ургамалнууд үнэтэй һайн, үндэр ургасатай ургамалнуу-...гэгдээ.

...963 ондо ороһо таряа болон мал ажалай продуктнуудые элбэг ...ахын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бүхэсоюз-...алис мүрысөө үүсхэһэн Краснодарска хизаарай Усть-Лабинска ...иин ажалшадай һайн һайхан хэрэгые КПСС-эй Централҗна Ко-...айшаагаа. Энэ үүсхэл эдэбхинь манай үйлэдбэриин управлениин, ...игууд, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй зүрхэндэ эршэ зоригой ошо ...лан, ажалай амжалтада урияалба. Энэ жэлдэ зун гандангги бай-...аань, ажахынуудаймнай таряалан дээрэ ороһото болон тэжээлэй ...нуудай баян ургаса эдеэшэжэ байна.

Управлениимнай хүдөөгэй ажалшад Мухар-Шэбэрэй таряашадай үүсхэлые халуунаар дэмжээд, өөһэдынгөө арга боломжые тооложо үзөөд, гүрэндөө 130 мянган центнер таряа худалдаха гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдааашаһаа 48,6 мянган центнерээр ехэ таряа тушаахаар шиидээ. Ториин совхозойхид (директор нүхэр Таюрский, парткомой секретарь нүхэр Ломухин, хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Кречетов) гүрэндөө 23 мянган центнер гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 9 мянган центнерээр ехэ таряа тушааха. Борьёогой совхоз 16 мянган центнер таряа тушааха түсэбтэй аад, 25 мянган центнер ороһо худалдаха зорилго табина. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 10 мянган центнерэй орондо 15 мянган центнер таряа худалдаха юм.

Байгша ондо ургаса хуряалгын үедэ машина, техникын хэхэ хүдэлмэриин нилээд ехэ болоһониие хараада абан, агрегадуудые түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлгэжэ, таряа хадалга, хуряалгаяа эгээл богонихон болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр дүүргэхые үнэн зүрхэнһөө оролдохобди. Управлениин колхоз, совхозууд өөһэдыгөө үрэһэ хүрэнгөөр хүсэд хангаха, намарай эртын паар хаһа сагтань, һайнаар хахалжа бэлдэхэ юм.

Зэдын үйлэдбэриин управлениин колхозууд, совхозуудай коллективүүдэй үмэнэһөө гар табигшад:

Х. Хандуев—үйлэдбэриин хүдөөгэй парткомой секретарь; **В. Лысов**—үйлэдбэриин управлениин начальник; **С. Попов**—аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ; **Д. Сурков**—управлениин комсомолой комитедэй секретарь; **Я. Таюрский**—Ториин совхозой директор; **В. Ломухин**—парткомой секретарь; **А. Чимитцыренов**—«Октябрьский» совхозой директор; **Г. Хайдуков**—парткомой секретарь; **Б. Хомутов**—Борьёогой совхозой директор; **Ж. Лумбунов**—парткомой секретарь; **Б. Мурхонов**—«Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ; **Т. Жигмитов**—парткомой секретарь; **М. Кавелин**—XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; **Д. Сукиев**—парткомой секретарь; **С. Жаргалов**—Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; **Д. Сабкеев**—парткомой секретарь; **М. Якимов**—Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ; **Ц. Гармаев**—парткомой секретарь; **Р. Яковлев**—«Мир» колхозой түрүүлэгшэ; **Д. Бубеев**—парткомой секретарь.

Үүсхэл дэмжэнэд

...а дүү Иван, Илья Доб-...ий гэгшэд Баргажанай ... партсъездын нэрэмжэ-... колхозой урдаа хараха ...э комбайнернууд юм. ...ү, урагшаа һанаатай ... хоёр мүнөө ехэ һайн ...л гаргаа. Иван «С-6», ...эдэ Ильянь «СК-3» ...айн дээрэ суг ябажа ...лаха зуураа, хуряал-... үедэ хоюулаа 500 гек-... таряа баал болгон ха-..., тиихэдэ 850 гектарай ...нуудые суглуулан, ... центнер ороһо сохи-... колхоздоо тушааха ... социалис уялга аба-...

...имэ харюусалгатай ...а абахатай хамта тэ-...оёр комбайнернууд ур-... хуряалгын үедэ маши-... бүтээсэ ехэтэйгээр ...лахын, нормоёо үдэр ... 2—3 дахин эбхэжэ ...гэхын түлөө социалис ...сөө эмхидхэхые уп-...ениингээ механизатор-...та хандаба. Тэдэнэй ...эл Баргажанай хүдөө-... партком һайшаагаа.

...дэ хоёрой үүсхэл тус ...озой комбайнернууд ...илий Черных, Влади-... Дондупов гэгшэд дэм-...

— Бэеынгээ элүүрэй ... муушье һаань, үшөө ... жэл комбайндаа һуу-... туршахам, ургаса ху-...гын үедэ 300 гектар та-... баал болгон сабшахаб, ... гектарай баал суглуул-... сохихоб, тиигэжэ нүхэд ... дүү Добрецкий гэг-...й үүсхэл дэмжэнэб,— ... Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үнинэй комбайнер, коммунист Мунко Дабаев мэдүүлбэ.

Энэ нүхэр үдэр бүри 30 гектар хүрэтэр сабшаха, 25 гектар хүрэтэр баал суглуулан сохихоор бэеэ зэһэнхэй. Тиихэ зуураа өөрынгөө колхозой «СК-3» комбайнда хүдэлдэг механизатор нүхэр Бубей Дармаевые мүрысөөндэ уриба.

Үүсхэл гаргагшадай түрэл колхоз болохо XXII партсъездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель шэнэ ургасаһаа 18 мянган центнер ороһо гүрэндөө худалдажа, хоёр түсэб дүүргэхээр социалис уялга абанхай. Энэ ажахы управлени соогоо нэн түрүүлэн 156 гектар горох сабшажа дууһаба.

Энэ талмайн горохые трактористнар Василий Соломицкий, Дондок Раднаев, лафетнэ жаткын машинистнар Михаил Жарков, Анатолий Попов ойрохон зуура сабшажа дүүргээ. Комбайнернууд Николай Белокопытов, Радна Галданов хоёр сабшагдаһан горох суглуулан сохижо байна.

М. Яковлев,
«Баргузинская правда» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

Уялгаяа дүүргэхээр тэмсэжэ захалба

Худан голые үгсэн зэнхыһэн үрэжэлтэ баян тала дайдын таряан һүүлэй үеын шанга наранда хэсүүгээр шарагдажа, али бодо үнгэ зүһөө хубилгажа, түргэн эдеэшэжэ захалаа. Тиигэжэ Чисаанын совхозой алишье фермын механизаторнууд ургаса хуряалгын бэлэдхэл бүри эршэдүүлжэ, машина, техникээ бүрин бүтэн болгон хүсэлдүүлжэ шадаа.

Тиихэ үедөө шэнэ ургасаяа амяарлан хуряахын тулада түсхай жаткануудые бэлдэхын хажуугаар, ороһо хуряадаг комбайнуудые таряа баал болгон хадахаар тааруулаа. Мүнөө тус совхоз таряа хадалгада нэгэ доро 36 машина табижа шадаха аргатай болоно. Тиигэбэшье нэгэ машинын хадаха таряанай хэмжээн нормоһоо һураггүй ехэ.

Ушар иимэһээ таряа хадаха машина бүхэн хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ байна. Механизаторнуудшье үдэр һүнигүй хүдэлхэбди гэжэ уялга абанхай, бэеэ зэһэнхэй гээшэ. Зарим нэгэниинь тэрэ уялгаяа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ ороо.

Горох хадалганда нэн түрүүлэн 4-дэхи фермын механизаторнууд оробо. Тэдэнэр Жаргалантын полиин горох хадажа байна. Тиихэдэ Могсохоной 2-дохи отделени Жабарта гэжэ газарта яарса баал болгон унагаажа эхилбэ. Комбайнернууд нүхэд Санжижапов, Гунсуев гэгшэд түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр 15 гектар таряа сабшахын орондо 25 гектар хүрэтэр унагаана.

Совхозой дирекци намарай паар хахалалгада мүн һаналаа һайса хандуулжа байна. Таряанай сохигдон сасуу һолоомо, мэхиинэ полиин захада гаргагдажа, саг дарыдаа хахалагдажа эхилхэ зэргэтэй. Энэ совхозоорхид табан мянган гектар һолоомоной узуур мүнөө намартаа хахалхань.

һайн ургаса ургуулжа, гүрэндөө 16700 центнер ороһо худалдаха түсэбтэй байһан эндэхи таряашад түсэбһөө гадуур үшөө 19300 центнер худалдаха гэжэ социалис уялга абанхай. Энэ уялгые бэелүүлхын түлөө ехэ тэмсэл Чисаанын совхоздо эхилбэ гээшэ. Зориһондоо хүрэхэшье байха.

С. Бадмаев.
Хориин аймаг.

Хуряалгада үдэрөөршье хожомдожо болохогүй

Хаа хаанагүй таряан эдеэшэжэ, амяарлан хуряахаар болоо. Түрүүшын мянгаад гектар таряан хадагдаад байна. Үдэр ерэхэ тудам, час үнгэрхэ тудам хуряалгын хүдэлмэри улам үргэдхэгдэхэ ёһотой. Гэбэшье....

Зэдын управлениин «Октябрьский» совхозой, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой жаткануудай хахадынь полидо гараһаар бэлэн болоогүй байһаар.

Хяагтын управлениин Ранжуровай, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта, Хүдэриин совхоздо хэдэн арбаад комбайн үшөө заһабарилагдажа байна.

Заһабарилагдаһан комбайнуудай 15 шахуу процентнь аккумуляторгүй дээрэһээ поли дээрэ гаргахын аргагүй.

Баргажанай, Хориин, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениинүүдһээ һэргылхээр мэдээнүүд абтана. Зарим газар нютагуудта таряанай айран унажа эхилбэшье, хуряалгын техникэ бэлэн болоодүй байха юм.

һүүлэй үдэрнүүдэй наратай халуун байһан дээрэһээ горитойхон хубилалта болоо—таряан бүри түргэнөөр эдеэшэжэ ороо. Иигэжэ зарим нобшо хүтэлбэрилэгшэд дээрээ ортобо.

Хэдэ хэдэн колхоз, совхозуудта, мүн зарим үйлэдбэриин управлениинүүдтэшье һанаа амар һуудаг ушар үзэгдэнэ. Баргажанай, Хурамхаанай полинууд дээрэ таряан һайнаар ургаад, эдеэшэжэ байна. Энэ управлениин ажалшад урда тээнь абаһан уялгануудаа мухар-шэбэрэйхидэй жэшээгээр хубилгажа, гүрэндэ 110 мянган центнер ороһо таряа тушаахабди гэжэ үгэеэ үгөө. Энэ хадаа харюусалгатай хэрэг. Эхэ оронойнгоо үмэнэхи уялгые совхозуудай хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай гүнзэгыгөөр ойлгоһон ябадал. Зүгөөр үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд уялгануудые абаад лэ, харин тэрэниие дүүргэхын тулада мүнөө дээрээ мүртэй юумэ хэнэгүй. Августын 1 хүрэтэр управлениин ажахынуудта жаткануудые заһабарилга эхилээгүй гэхэдэ болохоор. Мүнөө тэдэнэй хахадынь хүдэлжэ орохоор бэлэн болоогүй байха юм. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой олон участогуудта таряа амяарлан хуряахаар болонхой, гэбэшье энээниие эхилээгүй байһаар. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд комбайнаар сэхэ хуряажа орохобди гэжэ найдаһан зангаараа.

«Сельхозтехникын» республикын нэгэдэлэй, тэрэнэй нютагай организацинуудай муугаар хүдэлдэг тухай колхоз, совхозуудай олон гомдол ороно. Үнэндөөшье «Сельхозтехникын» нэгэдэл запасной частьнуудые хаһа саг соонь асаруулжа шадаагүй, хуряалгын техникэ заһабарилгые өөрынгөө баазануудта муугаар эмхидхэнэ. Ургаса хуряалгада бэлдэхэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ, тэрэнэй хойноһоо хиналта тогтоохо сэхэ уялгатай байһан аад, тус нэгэдэл энэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр хэгдэжэ байһанай шалтагааниие бусадта тохохые оролдоно.

Саг хүлеэхэгүй. Таряа хуряалгын кампаниие унжагайруулжа болохогүй. Үдэрэй, часайшье һамшагдаад байгаа һаа, хэдэн арбаад, зуугаад пүүд таряан гээлтэ хоролтодо орохол. Бэлэн болоһон техникээ бултыень хүдэлгэхэ, үлдэгшэ жатканууд болон комбайнуудые заһабарилга удааруулангүй дары түгэсхэхэ гээшэ дайшалхы зорилго болоно.

Хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн хуряалгын машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ шухала. Нёдондонойнгоо алдуу эндүүе дахяад дабтажа болохогүй. Нёдондо темижбекскэ механизаторнуудай түрүү дүй дүршэл манайда тон хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэһэн байгаа. Энэ дүршэл хэрэглэхын тулада ехэ бэлэдхэл хэхэ шухала. Нэгэдэхеэр, жатканууд болон комбайнуудые үргэн абасатай болгожо һэльбэн түхеэрэлгые хаһа сагсоонь дүүргэхэ, хоёрдохёор, һэльбэн түхеэрэгдэһэн агрегадуудта хүдэлхын тулада хүнүүдые бэлдэхэ, гурбадахяар, поли дээрэ техническэ талаар хангалгые һайнаар табиха хэрэгтэй. Түрүү дүй дүршэлые, Кубаниин механизаторнуудай ургаса түргэнөөр хуряадаг онол аргануудые шадамараар хэрэглээд байхада, жатканууд болон комбайнуудай бүтээсые хоёр болон дээшэшье дахин нэмээхэ арга олгохо байна. Энэ хадаа угаа ехэ арга боломжо гээшэ. Хуряалга дээрэ алмагдаһан үдэр бүхэн гээлтэ хоролтогүйгөөр таряагаа хуряажа абаха найдабари болоно.

Гэбэшье ургаса хуряалга дээрэ түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ хүдэлмэриие зарим үйлэдбэриин управлениинүүд, хүдөөгэй парткомууд ёһотойл һайнаар эмхидхэнэгүй. Хориин управлениин «Дружба» колхоздо нэгэшье жатка, комбайн һэльбэн түхеэрэгдээгүй байһаар. Иимэ ушар бусад хэдэн ажахынуудта үзэгдэнэ. Тиигэбэшье түрүү онол аргаар таряа хуряалгада техникые бэлдэхэ хэмжээнүүдые Хориин үйлэдбэриин управлени хүсэд абанагүй. Тэндэ хэлсэдэгэй ёһоор, партком хадаа «энэ асуудалда хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал хандуулһан байна», тиигээд лэ энээгээрээ хизаарлаһан байха юм.

Мүнөө жэлдэ таряа хуряалга онсо өөрэ эрхэ байдалда эхилбэ. Таряа хуряалгатай нэгэн доро үбһэ сабшаха, силос дараха хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэжэ байна. Энэ хадаа таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр, богонихон болзор соо хуряажа абахын тулада техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ажал шадамараар эмхидхэхэ ябадал хангахыень колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, партийна организацинуудые, үйлэдбэриин управлениинүүдые уялгална.

Ургаса хуряалгада колхоз, совхозуудай хэр зэргээр бэлдэһые КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет һаяхан хаража үзөөд, хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаха тухай үйлэдбэриин управлениинүүдэй ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна организацинуудта эрилтэ хээ. Хуряалгын бүхы агрегадуудые кадрнуудаар хангаха, тиихэдээ тэдэнэй сүүдхэдөө 20 часһаа бага бэшэ саг соо хүдэлхэ байһые хараадаа абаха. Жатканууд болон комбайнуудые түхэреэн сүүдхэ соо бүлэг бүлэгөөр хүдэлгэхэ гээшэ таряа хуряалга дээрэ ажал эмхидхэлгын гол арга болохо ёһотой. Хэрбээ хуряалгада ябаһан хүнүүд тухай анхарал оролдолгын гаргагдаагүй һаа, эдэ болон бусад хэмжээнүүдһээ зохихо үрэ дүн гарахагүй байна. Полевой станууд культурно-ажаһуудалай жэшээтэ һайн гуламтанууд болгогдохо ёһотой.

Хаа хаанагүй, унжагайрантүйгөөр таряа хадалга эхилхэ, хадалга сохилго хоёрой хоорондо алгасалдаа гаргахагүй гээшэ бүхы партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, үйлэдбэриин управлениинүүдэй тусгаар анхарал хандуулхаар зорилго болоно. Энэ зорилгые дүүргэлгэһээ уялгынгаа ёһоор бэлэдхэлэй пунктнуудта таряа тушаалга дүлдыдаха байна.

Болгариин правительственнэ делегаци Москва ерэбэ

МОСКВА, августын 14. (ТАСС). Болгариин Арадай Республикын правительственнэ делегаци мүнөөдэр Москвада ерээ. Болгариин Коммунис партиин Централҗна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков делегациие толгойлно.

«Болгари социализм байгуулна» гэһэн национальна выставкые августын 15-да нээлгэдэ делегаци хабаадалсаха юм.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ю. В. Андропов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. Ф. Устинов болон бусад НРБ-гэй болон СССР-эй гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ делегациие угтаа.

Болгариһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Любен Н. Герасимов, Болгариин посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд, СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые толгойлогшонор угтагшадай дунда байлсаа.

Л. И. Брежнев, Тодор Живков хоёр аэродром дээрэ хани ёһоной үгэнүүдые хэлээ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

„Түймэрэй үедэ габьяа гаргаһанай түлөө" медаляар Р. А. Абраменкые шагнаха тухай

Түймэрэй үедэ үхибүү абархадаа эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Баунтын хүдөөгэй районой Муя тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Абраменко Раиса Алексеевнае «Түймэрэй үедэ габьяа гаргаһанай түлөө» медаляар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй зүгһөө шагнаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.

Секретариин түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн В. ДЕМЧЕНКО.

Москва, 1963 оной августын 14.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

„Түймэрэй үедэ габьяа гаргаһанай түлөө" медаляар Д. В. Шихановые шагнаха тухай

Түймэр саралгын үедэ эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Улаан-Үдэ городой 3-дахи пожарна командын жолоошо **Шиханов Дмитрий** Васильевичые «Түймэрэй үедэ габьяа гаргаһанай түлөө» медаляар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй зүгһөө шагнаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.

Секретариин түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн В. ДЕМЧЕНКО.

Москва, 1963 оной августын 14.

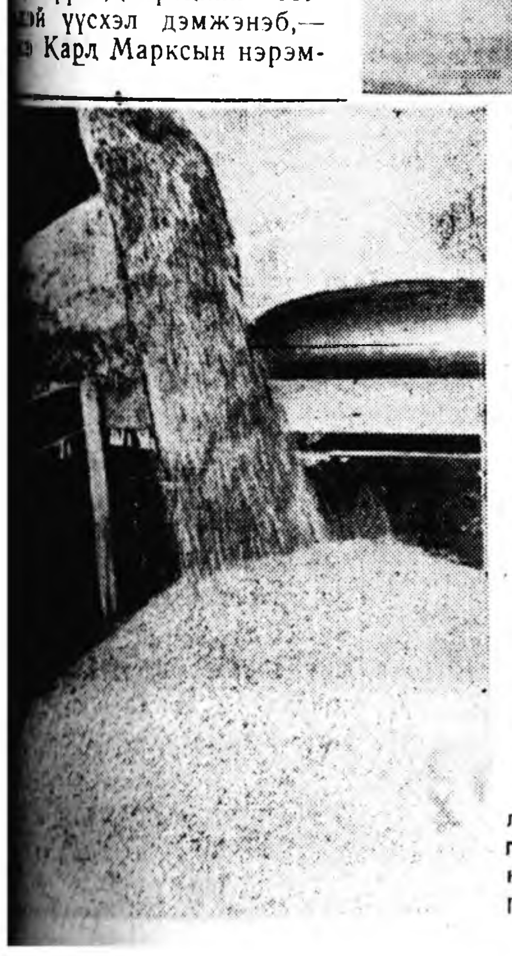
Договорто гар табилга үргэлжэлһөөр

Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорто гар табилга Москвада үргэлжэлһөөр.

Договорто гар табилгын эхилһээр табадахи үдэртэ — августын 14-дэ Бирманска Союзһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У Пе Кин, Японһоо СССР-тэ байдаг элшэн сайд Хисанари Ямада өөһэдынгөө правительствануудай зүгһөө договорто түрүүлжэ гар табяа.

СССР-эй МИД-эй генеральна секретарь Б. Ф. Подцероб, СССР-эй МИД-эй таһагуудые даагшанар, тэрэ шэлэн советскэ болон гадаадын оронуудай хэблэлэй, радиогой түлөөлэгшэд гар табилгын ёһололой үедэ байлсаа.

(ТАСС).

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлени мүнөө жэлдэ 2,5 миллион пүүд ороһо таряа гүрэндэ худалдаха гэжэ республика соогоо нэн түрүүлэн патриотическа үүсхэл гаргаа юм. Тус управлениин Бэшүүрэй совхозой таряашад августын 12-то таряагаа хуряажа эхилбэ. Мүнөө тэндэ 100 гектар таряан хадагдаад байна.

Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): 1. Түрүүшын ороһон бункерһаа кузов руу адхаржа захалаа. 2. Бэшүүрэй совхозой 3-дахи отделениин «ЖБ-4,6» лафетнэ жатка хүтэлһэн тракторист Леонид Авдеев совхоз соогоо түрүү һуури эзэлнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОНИДОЙ ҮРЭЖҮҮЛГЫЕ САГ ҮРГЭЛЖЫН ХИНАЛТАДА АБАХА

Тодорхой хүтэлбэриин үгы дээрэһээ

(Хэжэнгын совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралда)

Эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ шухалашье, харюусалга ехэтэйшье хүдэлмэриин халуун хаһа оробо. Бүхы хонидоо август, сентябрь һарануудта үрэжүүлжэ шадабал, эртын хурьгадые абахада али зэргэ һайн гээшэб. Зүгөөр манай управлениин зарим ажахынуул һанаһанда хүрэмөөр энэ хүдэлмэри эмхидхэнэгүй.

Жэшээ болгон Хэжэнгын совхоз абая. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд мүнөө жэлдэ үрэжүүлгэеэ урда жэлнүүдэнхидэ орходоо эртэ эхилээбди, олон пунктнууд хүдэлнэ гээд хөөрэлдэдэг. Харин үнэндөө тэрэмнай тиимэ бэшэ. Августын эхеэр үрэжүүлгэ эхилһэншье нэрэтэй һаа, али олон шалтаг дурдаад, миил 400—500 хони үрэжүүлээд байна.

Түсэбэй ёһоор үрэжүүлгын 21 пункт нээгдэхэ зэргэтэй болоһон аад, даб дээрэ 16 пункт нээгдэһэн байха юм. Сэхынь тэмдэглэхэдэ, техник-үрэжүүлэгшэнэр нүхэд Цадмитова, Оюнтуева (2-дохи фермэ), Рабданова, Батомункуева (3-дахи фермэ), Семенова, Балжитова, (4-дэхи фермэ) яһала һайнаар, ажалдаа оролдосотойгоор, харюусалгатайгааршье хүдэлнэ.

Тиигэбэшье бусад ондоо пунктнуудые даагшад эдэ нүхэд шэнгеэр хүдэлнэгүй, хүдэлмэреэ муугаар эмхидхэнэ. Гадна табан пункт оройдоо нээгдээгүй байһаар. Ушарынь хадаа эндэ хүдэлхэ техник-үрэжүүлэгшэд олдоогүй байһаар. Жэшээнь, Арал гэжэ газарта зуһажа байһан 3-дахи отделениин хонишон нүхэр Д. Дугерцыреновэй отарын хонидые үрэжүүлхэ пункт хаалтатай байһаар. Юундэб гэхэдэ, техник-үрэжүүлэгшэнь Эрхүү город гаранхай байна.

700 гаран эхэ хонитой 1-дэхи отделениин ахалагша хонишон Садуевай даадаг отарын дэргэдэхи пункт мүн лэ хүдэлнэгүй. Техник-үрэжүүлэгшээр ажаллаха байһан нүхэр Д. Бальчиндоржиева үбшэлөөд, Хэжэнгэ тосхоноо ябанаанхай байха юм. Тиихэ зуура тус отарын хонид соо ототой болоһон хони бэдэрдэг 10 хусанууд һула табигданхай ябажа байдаг шуу.

Хонишод М. Дашиева, Ц. Эрдынеева (1-дэхи фермэ) гэгшэдэй 1200 эхэ хонидтой хоёр отарын пунктые даагшаар зоотехник мэргэжэлтэй ажахын тоосоото бригадын бригадир нүхэр К. Будаев томилогдоһон байгаа. Энэ нүхэрнай баһал юуншье хээгүй байһаар. Хонид соонь 16 хусанууд зоргоороо ябадаг.

Гадна бүхы пунктнууд дээгүүр байдаг ототой болоһон хонидые бэдэрдэг хусанууд концентрадтай тэжээлээр болон бусад шухала зүйлнүүдээр эдеэлүүлэгдэнэгүй. Зарим хонишод хусануудаа, эхэ хонидуудаа үлдэнэ, үглөөнэй һэрюундэ һайса бэлшээнэгүй. Тэрээнһээ боложо хусанудай хүсэ шадал тон хилбархан. Тэрэшэлэн пунктнуудта хусын үрэ саг соогоо абаашагданагүй. Тиимэһээ ототой болоһон хонид саг соогоо үрэжүүлэгдэхэ аргагүй болоно. Энэ байдал хонидые һубайруулха ушарта хүргэнэ бшуу.

Совхозой главна зоотехник нүхэр Хантаев үрэжүүлгын бүхы хэрэг ябуулгые өөр дээрэ даажа абанхай. Өөрөө бүхы пунктнуудай хүдэлмэри хүтэлбэрилнэ, өөрынгөө машинаар, өөрөө пунктнуудта хусын үрэ зөөнэ.

Хэжэнгын совхозой дирекци, партийна комитет, энэ хэрэгые нарин шанга хиналта дороо абажа, харюусалгатайгаар эмхидхэн ябуулха сагынь тулажа ерээ. Августын хахадынь һалаба. Гүйлгэлдэһөөр байтарнь энэ һаршье барагдаха. Саг хүлеэжэ байхагүй ха юм.

Р. Цымпилов.

Хоёр зорилго шиидхэнэ

Хонишоднай ажахын тоосоондо орожо, сабшалангай тусхай газар даажа абаад, мүнөө гурбадахи жэлээ хони, хурьгадтаа үбһэ тэжээлыень өөһэдөө бэлэдхэжэ байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ дүрбэдэхи отделениин хонишод Даша-Цырен Доржиев, Цыбикжап Жапов, Балдан-Доржо Батуев, Сандак Цыдынов гэгшэдэй даадаг отаранууд өөһэд өөһэдынгөө сабшалан дээрэхи үбһэ түлэг сабшажа, хуряажа эхилһээр үнинэй.

Хонишодой үбһэндэ орлоһонһоо хойшо хэһэн хүдэлмэриинь зарим тэды соёсолжо үзэхөөр байна. Жэшээлхэдэ, залуу хонишон Даша-Цырен Мункуевай звено үсөөхэн хоног соо 260 центнер, Даша-Цырен Доржиев—311 центнер, Балдан-Доржо Батуев болон бусад 200—230 центнер үбһэ һүрилжэ абанхай.

Гадна август гараһанһаа хойшо отара бүхэндэ үлэһэн хонишодынь байра байрадаа хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, баһал нилээд сүлөө тухагүй ажаллана. Нигэжэ эдэнэр хоёр шухала зорилго шиидхэн — хонидтоо үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, мүн ерэхэ жэлдэ түл олоор абахын тула тэмсэжэ байна гээшэ.

Д. Лопилов.

совхозой хүдэлмэрилэгшэ, манай штатнабэшэ корр.
Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхоз.

Саг оройтоо, шамдахаар болоо

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта энэ жэл бүхыдөө 22 мянган хонин искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ юм. Мүнөө тэдэнһээ оройдоол 5633-ниинь үрэжүүлэгдэнхэй.

Иимэ тэсэшэгүй байдал ямар шалтагаанһаа ушарбаб гэбэл, эндэхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мал ажалай мэргэжэлтэд энэ шухала хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандана гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Олонхи ажахынуудай эхэ хонидынь холын бэлшээридэ ябуулагдаашье байна. Тиимэһээ хусын үрэ саг болзор соогоо абаашагдахань тон бэрхэшээлтэй. Тэрэнһээ гадна искусственна аргаар үрэжүүлдэг олонхи пунктнуудынь һандархайнууд, сагаадагдаагүй. Бэдэрдэг хусануудынь бултадаа шахуу туранхайнууд. Тэдэндээ шэмэтэ болон витаминна тэжээл үгэнэгүй. Зарим отарануудта тэдэнинь бүхэли үдэрөө хооһон шахуу хаалгаатай байдаг. Техник-үрэжүүлэгшэнэр түрүү дүй дүршэлтэй танилсаагүй, мүн энэ мэргэжэлээшье муугаар шудалһан байха юм.

Илангаяа Саянай совхоздо энэ шухала хүдэлмэри хайша хэрэгээр ябуулагдана. Тус ажахыда үрэжүүлэгдэхэ байһан 7900 хонидһоо августын арбан болотор арайхан гэжэ 1967-ниинь үрэжүүлэгдээ. Эндэ үрэжүүлгэ саг болзорһоо нилээд хожомдожо эхилээ юм.

«Восточные Саяны» колхоз энэ талаар Саянай совхозһоо холошье ошоогүй ябана. Тус колхозой Галбай, Хуурай-хобоодо байдаг хонидойнь үрэжүүлгэ бүришье һаа унжагайрна. Эндэ искусственна аргаар үрэжүүлхэ пунктнуудынь үшөө һандархай байһаар. Үрэжүүлэгдэһэн, үрэжүүлэгдээгүй хонидынь амяарлан адуулагданагүй, бэдэрдэг хусануудынь бултадаа туранхайнууд. Тиихэ зуураа тэдэнинь үшөө үсөөдэнэ. Тиимэһээ ототой хонидоо бултыень бэдэржэ үрдинэгүй. Искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриин хойноһоо харюусаха зоотехнигүүд Манзаев Молонтоев хоёр хонин һүрэгэй энэ шухала ажалые һайжаруулхые оролдоногүй.

Хэнэйшье мэдэһээр иигээд намарай хүйтэн ольбон хамар сохихонь. Хэрбээ энэ үлөөшэ богонихон болзор соо хонидоо үрэжүүлжэ үрдеэгүй һаа, нёдондонойхи шэнги тон үсөөн хурьгад абтахань. Тиимэһээ эндэхи ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ дутагдалнуудаа дары усадхажа, хонин ажалдахи шухала хүдэлмэриие шамдуулха ёһотой.

А. Арзухаев.

Түрэл орон доторнай

КУБАНИИН ҺУРАГШЫН БААТАРШАЛГА

КРАСНОДАР. (ТАСС-ай корр.). Новокубанска үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һурагша Володя Ивановой баатаршалга тухай Кубаньда хаа хаанагүй дуулдаба. Хүдөөгэй энэ һурагша хүбүүн 50 мянга гаран нүүд таряа галай аюулһаа хамгаалһан байна.

Механизатор болохоёо ябаһан 8-дахи классай һурагша Володя Иванов шэниисын баалнуудые комбайнаар суглуулан сохижо ябаа. Энэ үедэ хүршэ Ждановай нэрэмжэтэ колхозойхидынь таряа хуряалгын һүүлээр үлэнхэй эшэнүүдыень шатааажа байба. Гэнтэ шанга һалхин бууржа, суглуулан сохигдоогүй таряанда гал аһажа эхилээ.

Володя галай улам улам ехэдэхые түрүүлэн хаража, майкаараа тэрэниие унтарааха, хүлөөрөө гэшхэжэ түймэр сараха гэжэ оролдобо. Тиигэжэ Володя хүлөө шатааһан байна. Комбайнер К. А. Терещенкын, тэрэнэй нүхэдэй туһалхаяа ерэхэдэнь шэниисын ургаса галай аюулһаа сарагдаад байба.

Володя Ивановой баатаршалгые колхознигууд үндэрөөр сэгнэбэ. Зоригтой энэ хүбүүндэ колхозой правлени «Весна» гэдэг фотоаппарат бэлэглээ.

МҮРЫСЭЖЭ АЖАЛЛАХАДА УРМАТАЙ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). Главленинградстройн олон мянган хүдэлмэрилэгшэд Москвагай барилгашадтай мүрысэн ажаллана. Эдэнэр байгша оной 7 һарын туршада хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, 600 мянга гаран дүрбэлжэн метр хэмжээнэй байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулба. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 100 мянга шахуу дүрбэлжэн метрээр энэнь ехэ болоно. Герой-городой 20 мянга гаран бүлэнэр шэнэ байрануудта оронхой.

Жэлэй эхинһээ хойшо Ленинградай барилгашад 5, 6, 10 дабхар 300 гаран гэрнүүдые бодхооһон байна. 5 жэлэй саада тээ городой барилгын бүхы организацинууд бүхэли жэлэй туршада энэ хараанай барилга хэдэг байһан юм.

ХАКАСАЙ БАРИЛГАШАД ТУХАЙ ЗҮЖЭГ

ТЕЯ (Красноярска хизаар). (ТАСС-ай корр.). Лермонтовай нэрэмжэтэ Хакасай областной драматическа театр «Звезды светят для нас» гэһэн зүжэг харуулба. Энээниинь Абаканай драматургнууд бэшэһэн байна. Хакасай Тейскэ түмэрэй ехэ уурхайн залуу барилгашад тухай энэ зүжэг соонь хэлэгдэнхэй. Саянай комсомолшуудай барилгада хабаададаг хүбүүд, басагад энэ зүжэгыень һайшааба.

НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ АЖАЛ ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай бүхэроссийска харалга 1963 оной сентябриин 1-һээ декабриин 1 хүрэтэр үргэлжэлхэ болобо. ВЦСПС, РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерство, Роспотребсоюз, РСФСР-эй элүүрые хамгаалгын министерство энэ харалгые соносхоһон байна.

Профсоюзай организацинуудай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ниитын эдеэ хоолой предприяти бүхэнэй эдеэ хоол шанартай һайнаар бэлдэхын, олон янзын эдеэ буйлуулан хэхын, хүн зониие болбосон һайнаар хангахын түлөө харалгын үедэ оролдолго гаргаха ёһотой.

Үдэшэлэн, һүниндөө ажалладаг хүдэлмэришэдэй, совхозой хүдэлмэришэдэй эдеэ хоол һайжаруулха тухай дурадхагдаһан байна.

Һайн продукци гаргадаг, хүн зоной эрилтэ болбосон ёһоор хангадаг, ариг сэбэрые һайнаар сахидаг предприятинуудай конкурс харалгын үедэ үнгэргэгдэхэ.

400 МЕТР УТАТАЙ ХҮҮРГЭ БАРИГДАБА

КЫЗЫЛ. (ТАСС-ай корр.). Хүүргэ баридаг 5-дахи отрядайхид ажалай ехэ амжалта туйлаба. Енисей мүрэн дээгүүр хүндэлэн гараһан 400 метр утатай хүүргэ түмэр-бетоноор бодхоожо дүүргэбэ. Энэ хүүргэнь Тувинска АССР-эй ниислэлые Абакан гэдэг түмэр-замай станцитай холбоно.

Энэ шэнэ хүүргэ Енисей мүрэн дээгүүр Тувын экономико хүгжөөлгэдэ туйлай ехэ удха шанартай байха.

МОСКВА. СССР-эй арадуудай III Спартакиадые нээлгын баярай ёһолол. Зураг дээрэ: баярай маршые туг баригшадай колонно нээһэн байна. ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной августын 16.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын ТЭЦ-эй турбинна цехэй слесарьнүүд, коммунис ажалай гууд (зүүн гарһаа) Н. А. Ильин, П. М. Тепляков, В. И. Емельянова, Ю. И. Архипов гэгш хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэжэ байна. Ф. СОРОКИНОЙ фот

Коммунис ёһо заншала

Электромеханическа цех. Зарим заводуудай механическа цехүүдээр ябахада шаг шууяан ехэ, алха балтын, станогуудай таһалгаряагүй хүнхинөөн. Хажуудаа ябаһан нүхэртэйгөө хөөрэлдэхэншье бэрхэтэй байдаг бэлэй. Эндэ тэндэ томо томо детальнуудай хэбтэхэньшье харагдадаг һэн.

Теэд «Электромашина» заводой гол цехүүдэй нэгэн болохо электромеханическа цехтэ орожо ерэхэдэ нэгэ бага ондоохон байдаг. Даб гэһээр ариг сэбэрынь обёорхот. Тиимэ ехэ шууяаншье үгы. Мэгдэжэ тугшаржа байһан хүдэлмэришэдыеншье харахагүйт. Эндэхи ажал эмхитэй гуримтайгаар табигданхай гэжэ ойлгохоор.

Электродвигательнүүдэй статорнуудые нариихан зэд утаһаар орёожо байһан бүлэг эхэнэрнүүдтэ хүрэжэ ерэбэбди.

Танилсажа, амар мэндээ хэлсээд, ажал хүдэлмэреэрнь һонирхоходомнай—манай бригадиртай хөөрэлдэгты,—гээд тэдэнэй нэгэниинь залуухан эхэнэр тээшэ заажа,—Анна хөөрэлдыш даа эдэ нүхэдтэй,—гэжэ энеэбхилэн дүүргээ һэн.

— Ажаллажал байнабди. Ехээр хөөрэжэ, хүн зониие һонирхуулхааршье юумэн манда үгы,— гэжэ обмотчигуудай бригадир Анна Мусонова дарууханаар харюусаба. Харин бодото дээрээ тиимэ бэшэ байгаа. Тус цехэйхид байгша ондо үйлэдбэреэ үргэдхэжэ, үнгэрһэн жэлэйхиһээ нилээд ехэ хэмжээнэй продукци гаргадаг болонхой. Гадна статорнуудай электросхемэ холбохо шэнэ технологи шудалжа, үйлэдбэридөө мүнөө сүм нэбтэрүүлэнхэй. Шэнэ маркын электродвигательдэ изоляциинь табиха арга олдоо.

... Шэнэ технологи, шэнэ марка... гээд хэлэхэдэ бараг лэ юм бэзэ. Харин бодото үйлэдбэри дээрэ энээниие туйлахань бэрхэтэй байдаг. Хэды ехэ дүй дүршэлтэй болбошье, шэнэ юумэ зохёохын, тэрэниие хэжэ, бүтээжэ һурахын тула оло дахин бодолгото болохош, хэһэнээ дахиншье хэхэ ушар гарадаг. Теэд тус цехтэ оролдосотой бэрхэ, һанаһандаа архэ бэшэ хүрэдэг зон ажалладаг. Тэдэнэй нэгэниинь бригадир өөрөө, коммунис ажалай ударник, Анна Мусонова болоно. Ямаршье орёо нарин хүдэлмэридэ голодоһо гаргадаггүй, халаан бүридэ даабаряа хододоо үлүүлдэг, хажуудахи нүхэдтөө али болохоор туһалдаг, арюун һайхан зантай хүн.

— Манай бригадынхид бултадаа эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг, али нэгэниинь бэрхэ гэжэ онсолон тэмдэглэхын аргагүй юм,—гэжэ Анна хани нүхэдэйнгөө түлөө омогорхолтойгоор хэлэдэг. Энэньшье тон зүб байба. Заводой дирекцидэ, партийна комитедтэ энэ бригадынхид тухай манда магтажа хэлээ һэн. Даабаряа дүүргээгүй ушар эндэ үзэгдэдэггүй, «нэгэн бултанайнгаа түлөө, бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө» гэһэн коммунис ёһо заншал бригадын бүхы гэшүүдэй ёһо заншал болонхой.

Гансаханшье тус бригадынхид бэшэ, заводой бүхы коллектив коммунис ёһо заншалнуудые баримталан ажаллажа, коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэтэй болохын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ, муу бэшэ амжалтануудые туйлажа байна ха юм.

Мүнөө «Электромашина» завод Зүүн Сибириин совнархозой түрүү предприятинуудай зэргэдэ гаранхай. Байгша оной 2-дохи кварталай дүнгөөр социалис мүрысөөндэ илажа, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаба. Энэмнай заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлтэ ажалай үндэр сэгнэлтэ болоно ха юм.

Ажалайнь дүн харуулһан нэгэ хэды тоо баримта дурдая. Кварталай түсэб валовой продукци гаргаха талаар 104,3 процент, товарна продукцяар 103, 6 процент дүүргэгдэһэн байха. Энэ үедэ ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 4 процент дээшэлжэ, продукциинь өөрынь үнэ сэн 0,4 процентээр хямдараа. Үйлэдбэри нарижуулан һайжаруулха тушаа кварталай туршада нэбтэрүүлэгдэхээр хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд сүм бэелүүлэгдэбэ. Эдэ бүгэдын ашаар салин хүлһэндэ һомологдоһон мүнгэ зөөри горитойхоноор алмаха арга олдоо.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб бүхы дээрэнь абажа үзэбэл, тэрэнь болзорһоо 10 хоног урид, июниин 20-до дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур, 8 автокран, хэдэн арбаад электродвигательнүүд бүтээгдэһэн байха.

Имагтал даа тобшоор тоолоходо, заводой хахад жэлэй ажалай дүн. Мүн июль һарадашье завод ажалайнгаа эршэ алдангүй, нэгэн жэгдээр хүдэлжэ, хэдэн мянган түхэригэй продукци даабариһаа үлүүлэн гаргаа.

Туйлаһан амжалтынгаа түлөө тус завод республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой, горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг абанхай.

Ажал хэрэг тухайгаа хододоо бодомжолжо, һанажа ябадаг, үйлэдбэридөө шэнэ технологи, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, бии байһан түхеэрэлгэнүүдээ нарижуулан һайжаруулжа, бүтээсынь дээшэлүүлхэ тушаа һаналаа табин оролдодог хүнүүд завод дээрэ олон. Имагтал тэдэнэй үүсхэл оролдолгын ашаар ажалай амжалтанууд туйлагдана гэхэдэ алдуу болохогүй.

Хэлэһэнээ лаблажа нэгэ хоёр жэшээ харуулая. Механич рументальна цехүүдтэ отолдог станогууд хүсэ лагдадаггүй байһан ю хооһон (холостой) ябал бөөр таарууллхань бэрхэт Заводой энергетик П. И. электрик Б. А. Кондренк нилээд оролдожо, тусхай тэ зохёоһон байгаа. ажал дээрэ шалгажа үзэ үрэ дүн харуулаа—стан нөө хүсэдөөр ашаглагд сэньшье нилээд дээшэлээ. рэлгын техническэ зураг гэһэн гүйлтатай бэшэгү бусад заводуудһаа мү олооро ерэнэ.

Заводой уралан нари ухаалан зохёогшодой ду ромеханическа цехэй нуурнан Владимир Чижа болонхой. Тэрэнэй уран тэнь консульно 10 кран. лоһон детальнуудые ха пеэшэн бүтээгдэжэ то Тэрэшэлэн цехэй участо рондо вагонеткэнүүдэй я табигдажа, бэлэн деталь, иишэ тиишэ абаашаха амаршье болоо. Электро Чижанай хэһэн, бүтээһ эрхим шанартай байдаг. ойлгосотой. Владимир өөр тэй. Тэрэнэй хэһэн юумэн скэ хиналтын таһагта оро ошодог юм.

Уран бэрхэшүүлые, үй түрүүшүүлые бултыень аргагүй. Ямаршье цехт участогта орожо харабал бэлигтэнэй оролдосото аж дэлгэржэ байхал.

— КПСС-эй июниин һүүлээр заводоймнай хү дэй, инженерно-техничес мэрилэгшэдэй эдэбхи үү дээшэлжэ, бүлагай уһан лан гаража байна.— гэж парткомой секретарь нүхэ хэлэнэ.— Энээндэ тушаа нэ амжалта туйлахын тү бүхы хүсэеэ элсүүлнэбди.

«Электромашина» шэнэ амжалта туйлажа. ажалай предприятиин хү зэргэ ойрын сагта олохо этигэмээр.

Д. Цыби

Олондо хүндэтэ

Дмитрий Николаевич Тютрин Улаан-Үдын пристаньдэ хүдэлжэ эхилһээр хори гаран жэл болобо. Анхандаа юрын хүдэлмэришэнөөр ажаллажа ороо һэн. Шэнэ юумэндэ дуратай туладаа нүхэр Тютрин удааншье болонгүй механигай туһалагшын мэргэжэл шудалжа, буксирна, пассажирска суднанууд дээрэ ажаллаа.

Ажал хүдэлмэреэ һайса мэдэхэ, һайн мэргэжэлтэй болоходонь пристаниин механигаар тэрээниие томилһон юм. Шэнэ ажалдаа шэн зоригтойгоор оролсожо, богонихон болзорто бусад нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй боложо шадаа. Өөрөө судна дээрэ п кран хабсаргажа аш да үгэбэ. Тиигэжэ су та ашаа тээхэ, ашаа гаха хүдэлмэри онь лагдаа.

Өөрынгөө шадабар жэл залуушуулда хын тула Дмитрий вич үргэлжэ оролдо рэниие залуу меха нүүдтай хөөрэлдэжэ, гэнь асуудалаар тэ зүбшэжэ байхыень харахат.

«Манай Дмитрий вич тиигэжэ хэлээ жэ залуушуул дэмы сэдэг болонхой.

Д. Ба

Болгариин правительственна делегаци хүндэлэлдэ зорюулагдажа, Кремль обед болобо

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, Совет Социалис Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Совет Кремлиин Ехэ ордон соо августын 14-дэ обед хэжэ, Болгариин Арадай Республикын правительственна делегациие хүндэлбэ.

Делегациие толгойлогшо Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков һамгантаяа, БКП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Станко Тодоров һамгантаяа, БКП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүндэ кандидат, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Тано Полов болон бусад обед дээрэ байгаа.

Советскэ талаһаа нүхэд Л. И. Брежнев һамгантаяа, А. П. Кириленко, Н. В. Подгорный, Д. С. П В. И. Поляков, Б. Н. рев, В. Н. Титов, А. пин, СССР-эй Минис Соведэй Түрүүлэгшы хи орлогшо Д. Ф. бусад тусхай туша нүүд обед дээрэ бай шэлэн Н. П. Хруще дээрэ байлсаа.

Хани халуун, аха ной оршон байдалда обедэй үедэ үгэ хэ болоо.

Түрүү гахайшанай һайн һайхан жэшээ

Гансаараа 1000 гахай шахаха

ӨӨНЭЙ УЛААН наай уула хадын оройлтайха яагаашье үдыия Савельева гахайнмэдэ үни ерэнхэй, түлжэ байба.

рэ юумэ асуухада хүжа харюусахашье тубэртэй. Хобто соо үйһэн талха таряа, хэрогоо хэнэ, үһаар дэблисэгты. Ехэ яаража Гахайнуудни нэгэл деэлүүлэгдэжэ һураад, сагынь алдуултүл төөрюулхэгүйе» эгби,— гэжэ гэмтэйб энэ басаган манай хаража, уринаар нэ.

эшье, эдеэлхэ сагайноһые мэдэһэн гү, али мһартын хангирхые гү юрэдөөл гахайнууд огоо шашхалдажа. жа эхилбэ.

я гахайнуудаа ехэ, ь хэдэн таһалжа эдеэлүүлээд, тэдэнэйнгээ хорёо хотые сэбэрлэжэ оробо.

— Гахай гээшэ шабар шорой худхажа ябадаг амитан хадаа һалан муухай байрадашье байхадаа «үйдахагүй» гэжэ хэлсэдэгынь тон буруу. Һайн сэбэр байрада байһан гахай һэргэлэн, бэеньшье элүүр энхэ, түргэн таргаласатайшье байдаг агша,— гэжэ нүхэр Савельева зүб хэлэнэ.

Гахайшан Ксения Савельева өөрөө тиимэ олон үгэгүй, даруу түбшэн зантай басаган юм. Эндэ ажаллажа эхилһээр тиимэ үни болоогүйшье һаа, хэһэн хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо, амжалта туйланхай. Илангаяа гахайшанай бэрхэтэй хүндэ ажалые һайн шудалжа, энээндээ бүхы сэдьхэлээрээ дурлаа.

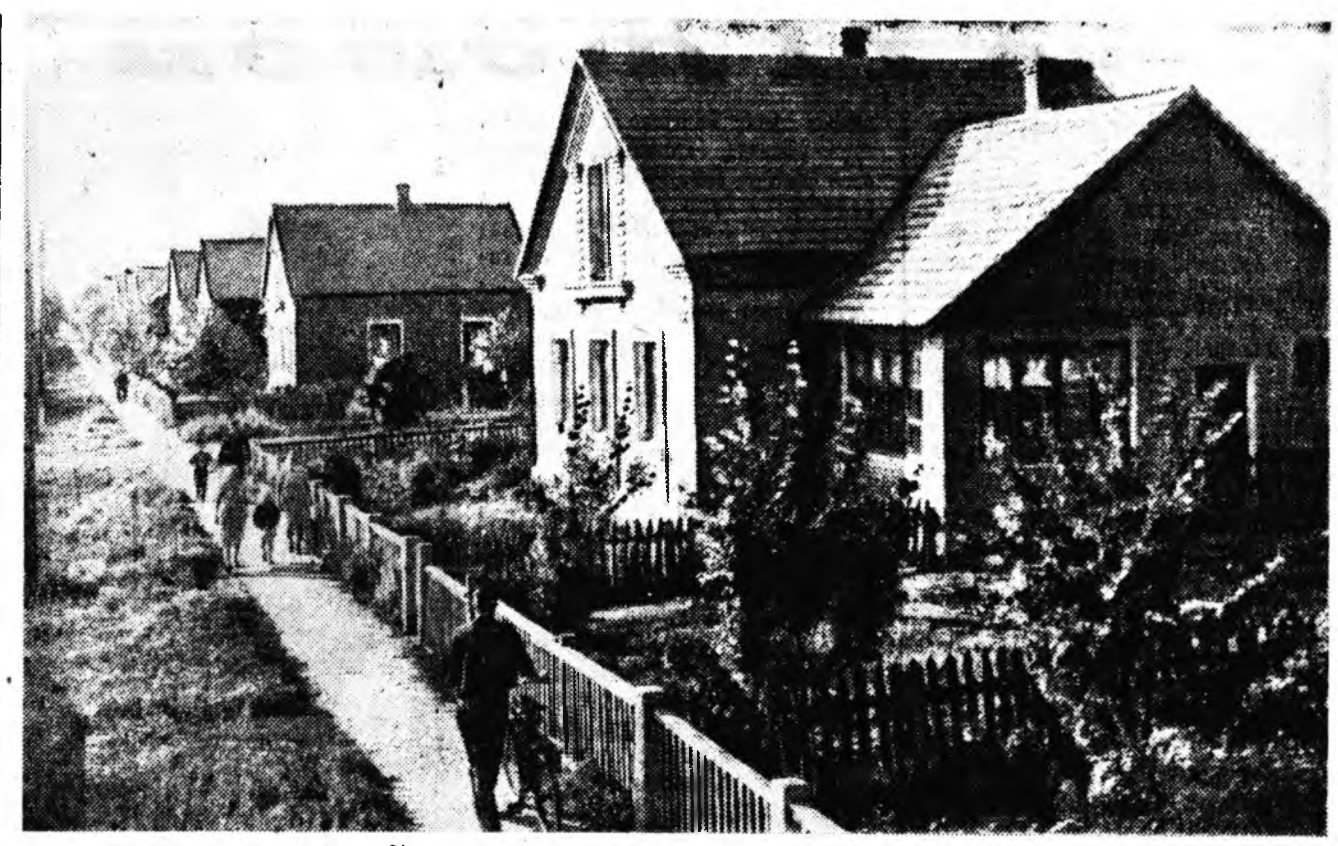
ЭГЭЭН ТҮРҮҮН тус тустаа 25 килограмм шэгнүүртэй 200 толгой поршоонхо тушаажа абаа һэн. Тэдэнээ анхаралтай һайнаар харууһалжа, зүбөөр эдеэлүүлээд, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ 500—600 граммаар нэмээжэ шадаа. Тиигэжэ байгша оной февраль соо тэдэнэйнгээ заримыень 80—80 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Мүн тэрэнһээ хойшо үнгэрһэн 5 һара соошье баһал эрхимээр ажаллажа, гансаараа хамта 386 центнер мяха тушаагаа. Тэрэнь тус тустаа дунда зэргээр 90 килограмм, зариманиинь 110—130 килограмм татаһан байна.

— Ямаршье мал харууһа, тэжээлэй хүсөөр лэ түргэн таргалдаг ха юм даа. Бидэ гахайнуудаа рационой ёһоор һайн шэмэтэ тэжээл элбэгээр эдюулхые оролдодогбди. Гахай бүхэндэ сүүдхэдээ 2 килограмм ороохо таряанай зүйл, 500 грамм үбһэнэй гурил, 1,5 килограмм яһанай гурил, бага зэргэ холимол тэжээл—концентрат эдюулэгдэнэ. Кукурузын силос таһалдуулагдадаггүй. Илангаяа зундаа гахайда ногоон тэжээл ехээр эдюулхые оролдодогбди,—гэжэ нүхэр Савельева ажал тухайгаа тобшо тэдыгээр хэлэнэ.

Ажалда үнэн зүрхэнһөө оролдосотойгоор хандадаг, шударгы бэрхэ энэ гахайшан байгша ондо гансаараа 1200 гахай шахажа, 1000 центнер мяха гүрэндэ тушааха уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай.

Ксения Савельева гансашье өөрөө һайнаар хүдэлөөд, һанаа амар ябадаггүй, нүхэртөө шадаха зэргээрээ туһалжа, дутуу дундануудыень усадхахын тула эсэшэ сусашагүй тэмсэдэг. Иимэл даа, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Бэшүүрэй совхозой бэрхэ гахайшан Ксения Савельева.

И. Ткачев,
хүдөөгэй бэшэгшэ.

КУРСКА ОБЛАСТЬ. Калиновка тосхоной колхоз өөрынгөө амжалтануудаар орон доторoo суурхадаг. Хорин жэлэй урда тээ фашис булимтарагшадтай шэрүүн шанга байлдаанай болоһон нютагта энэ колхоз оршодог.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ тус колхоз үзэгдөөгүй ехээр хүгжөө. 1962 ондо колхознигуд гектар бүриһөө дунда зэргээр 24 центнер ороохо таряа хуряажа абаа, саахарай свёкло, кукуруза, горох мүн лэ һайнаар ургуулаа. Ниитын мал ажал дэбжэжэ байнхай. Хүдөө ажахын артелиин фермэнүүдтэ 1000 гаран үнеэн, 4 хахад үлүүтэй мянган гахай, 2 мянга шахуу хонин бии.

Ажахы ехэ олзо доход оруулдаг дээрэһээ ажахын. культурно-ажаһуудалай барилга ехээр хэхэ аргатай болонхой. Зураг дээрэ: Новая Калиновка гэжэ үйлсэдэхи колхознигуудай гэр байранууд.

ТАСС-ай фотохронико.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управленидэ

ЧЭЙ ЛАПМОЧКАНУУД ЯЛАРХАНЬ

электростройн» барилгатын 3-дахи участогай ив Галуута-Нуурһаа ой совхозой түб болохо тосхон хүрэтэр зайн таһа татаха хүдэлмэрэе Энэнь 178 километр ини юм. Харюусалгатай элмэридэ Г. Оленников, ев, М. Новокрещенных хүтэлбэрилдэг бригадаангаяа һайнаар ажаллаадта үльгэр жэшээ ха-

урэй колхоз, совхозууд энтэй промышленна зайн үдэр һүнигүй хангагда-

БҮРИҺӨӨ 9 ЛИТР...

н управлениин һү һаармэнүүдэй хүдэлмэришэдөө ажахын мэргэжэлтэаан Дзержинскиин нэсовхоздо болобо. Тус а хабаадаһан һаалишад, даагшанар, зоотехник, рнууд түрүүн Наринуй, Поселиин фермэнүүлтай танилсаа.

түрүүшын хахадта ехэ ын түлөө дэлгэрһэн мүОхин-Булагай совхозТелешева, «Эрдэм» сов. Оленникова, Суулгын С. Тыхеева гэгшэд упсоогоо түрүүлжэ гараһан Гэдэнэр аймагай чемпионэрэ зэргэдэ хүртөө.

дахи кварталай дүүрэтэр иин колхоз, совхозууд ентнер һү һаажа, тэрэ61 мянган центнерһээ ыень худалдаха зэргэ уялгаяа нэрэтэй түрэдүүргэхын тула һаалиэн үнеэн бүриһөө август 9 литр, сентябрьда 8 бага бэшэ һү һааха гэсоциалис уялга абаа.

МАЛШАДАЙ ҮДЭР

на» колхоздо малшадай гэргэтдэбэ. Үглөөнһөө эхийндэрэйхеэр хубсалһан олоороо Баабгайта хүн-ды гэжэ нэрэтэй үзэсхэлэн һайхан газарта сугларба. Жэлэй түрүүшын хахадай түсэбэй дүүргэлтын дүн ба гурбадахи кварталдахи зорилгонууд гэһэн асуудалаар колхозой түрүүлэгшэ С. Ревенский багахан элидхэл хээ. Эндэ үгэ хэлэһэн нүхэд мал ажалдахи дутуу дунда, хэрэглэгдээгүй арга боломжо тухайгаа шүүмжэлээ. Юуб гэхэдэ, колхоз гүрэндэ һү, үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ шадаагүй бшуу.

Ажал хэрэгтээ амжалта туйлажа бусадта үльгэр жэшээ харуулһан 17 малшадта правлени, партийна организаци үнэтэ бэлэгүүдые, хүндэлэлэй грамотануудые барюулаа. Тэдэнэй тоодо һаалишад Н. Сажина, М. Полянская, тугалшан Е. Варфоломеева болон бусад оролсоно.

Үдэшэ орой болотор хамтын сэнгэлгэ, уран һайханай наада харалган болоо.

Б. Жамбалов.

Гэрэлтэй мүшэн

А. Жамбалдоржиев

Повестьһоо абтаһан хэһэгүүд

Залуу уран зохёолшо А. Жамбалдоржиев «Гэрэлтэй мүшэн» гэжэ шэнэ повесть бэшэжэ дүүргэбэ. Тэрээн соогоо автор мүнөө үеын залуушуулые, тэдэнэй хүсэл эрмэлзэл, сэдьхэл бодол, ажал тэмсэлые харуулха зорилго табиһан байна. Тус зохёолой гол герой болохо Шэнэһэтын совхозой зоотехник Жамбал өөрынгөө гэнэн залууһаа, шиидэмгэй бэшэһээ дулдыдажа, үнэн дураяа алдажархин алдана. Тэрээн тухайгаа эдир наһанайнгаа нүхэр Жалсанда зунай нэгэ богонихон һүниин туршада хөөрэнэ. Энэ хөөрэлдөөниинь мүнөө үедэ городто хирург болоод ажалладаг гурбадахи нүхэр Намжилай дача дээрэ эхилнэ.

Дооро дурадхагдаһан хэһэгүүд соо Жамбалай дурлаһан басаган болохо сакманщигаар хүдэлхэеэ ерэһэн Бальжид, Жамбал, мүн тэрэнэй ахай Цэбэг, абгайхан Мэдэгмаа, тракторист Жамсаран гэгшэдэй холын отарада хайшан гээд хүдэлжэ байһан тухай, Жамбал Бальжид хоёрой үнэн сэхэ үзэл бодол тухай, тэдэнэй хоорондо бии боложо эхилһэн түрүүшын харилсаанууд тухай хэлэгдэнэ.

Нэгэ үбһэнэй хорёо соо асын эшэ заажа һуутарни Бальжид хажуудамерээд, ойр зуурхана абяагүй баба. Би мэдээшэгүй болоод хуһан рга донгорогоороо мэлиишэтэрнь эйнаб. Ябанагүй. Тиихэдэнь нэгэл юмэ хэлэхээ һанаа гээшэ ха гэжэ тэмагланаб. Теэд юу хэлэхээ һанаа ээшэб? Тэрэ һүни сугтаа хони түүлжэ хоноһонһоо хойшо Бальжи бидэ хоёр мүртэй юумэ хөөрэлдөөшьегүй һэмди. Тэрэ намһаа саахануур бэеэ абаад ябана гэжэ һанахадаа, гомдоо юм байна гэжэ тухайлбаб.

— Ёһоор лэ эшэ олооб даа,—гэжэ дуугарбаб.

— Ёһоорыншье ёһоор юм байна.

Би эшээ шаагаад, хүдэһэн бээлэйгээрээ урдахи, хойтохиёо гүбисэгээбэб. Тиигээд Бальжидай урдаһаа харабаб.

— Тэрэ үлэшэ гомдохоогоо һаам хүлисыт,—гэбэб.

— Гэмгүй, тэрээнһээшье доро юумэнүүд болодог ха юм. — гээд, нам тээшэ гэтэнгеэр хараад байтараа:—Би танда нэгэ юумэ харуулхам гү?

Би мүрөө хабшабаб. Хойноһоом дахаад яба гэһэншүүгээр зангажархёод, хашаагай хойгуур баруун тээшээ шэглэбэ. Тээ саана һуудаг булэг бургааһан соо ороод, намайе хүлеэгээд байба. Хажуудань дүтэлэн ошоходом, нэгэ һүрэг шаазгайнууд урга һүүлээ годолзуулан, шунахайгаар шаханалдан, хуушан бүхэтэр һөөгэй ойгуур ниидэсэгээлдэбэ. Бальжид тэрэнэй хажууда ошоод зогсобо.

—Хара даа, эдэ юун гээшэб? Би залд гэһэндээ, байрадаа бахана шэнги зогсошобоб. Нюргаарнишье халуу даахадал гээд, һүүлдэнь хүйтэ даажа эхилбэ.

Хүнэй, шаазгайн мүрнүүдээр эреэлжэлһэн хүр саһан дороһоо үхэһэн нялха хоёр хурьгад бултайжа байба. Би юушье хэхээ ойлгожо ядашоод, хоншоороо жэмыгээд, бохиилдон хүрэшэһэн амитад тээшэ хараһан зандаал байбаб. Теэд хэн тиимэ юумэ хээ гээшэб? Хэн?

— Үсэтэлдэр һубай хонидоо тогтоогоод бусажа ябатараа, шаазгайн обооролдоод һалахагүйдэ гайхаад харахадам, эдэ хэбтээ,—гэжэ Бальжид дуугарба.—Теэд хэндэшье хэлэхээ, юушье хэхээ ойлгожо ядажа байтараа, тандал хандаха гэжэ шиидээб.

Би саһынь валенкаараа этэжэл байбаб, теэд доороһоонь бэшэн гарабагүй.

— Иигэжэ болохогүй, — гэжэ Бальжидташье юм гү, али өөртөөшье юм гү дуугараад, гэр тээшээ ябашабаб.

— Жамбал,—гэжэ Бальжид оглобо. — Теэд юухэ юухэгүй шууяа бү татагты, энэ байра дээрээ олон зон бэшэбди. Жамсаран, Ринчин, ахайтаншни, үшөө ши бидэ хоёр...

— Зүб даа.

Зэргэлээд абяагүй алхалһаар гэр хүрэтэрөө ошобобди. Тиһээ тиитэрээ хэн эдэ хурьгадые эндэ асаржа хаяа гээшэб? Юундэ хаяаб? Һая хада хурьгад гарзалаагүй гэһэн мэдээ ябуулаа һэмнайбди гэжэ шэбшэнэб.

Шэшэһэн хурьгадтаа синтомицин асарха гэжэ совхоз ошоһон Жамсаран ахай хоёр һогтуушагууд үдэшэлэн тээ хүрэжэ ерэбэ. Абгайханшье сай халаагаад аягалба. Эгээл энэ үедэ газааһаа түлеэ тэбэриһэн Бальжид оробо.

— Һаянай хурьгаднай гарзалаагүй һэн гү?—гээд, абгайхан тээшэ шэртээд һуубаб. Тэрэм сайгаа һорохоёо болёод, баһа нам руу нюдөө сабшангүйгөөр хараад байтараа, ямаршьеб бодолгото болоһон шэнги боложо, нюдөө баһа түргэ түргэн сабшажа, дахин сайгаа һорожо эхилбэ. Ахай хана руу хараад абяагүй һууба. Тэрэ заяанай номгон, даруу зантай хүн гэжэ хэлээ һэмнэйб даа. Харин Жамсаран таабаритайгаар миһэлзэн:

— Үгы гэжэ мэдээ ябуулаа бэшэ һаалди, ши, Жамбал, унтаһанаа һарижэ байна гүш даа?—гэбэ.

Бальжид оруулһан түлеэгээ үргэһэн зандаа пеэшэнэй саана шагнаархангяар абяагүй байба.

— Яагааб?—гэжэ абгайхан һүүлэй һүүлдэ асууба.—Цэбэг,—гээд тэрэ ахай руу эрьелдэбэ:—Гарзалаагүй бэшэ һэн гү?

— Хари ..гаа юм—гэжэ ахай тархяашье хүдэлгэнгүй дуугарба. Тиигээд хон жэн болобо. Ханын часай «тик-так» гэхэ элеэр соностожо байба.

— Би энэ үдэр хони адуулаад бусажа ябатараа хоёр үхэһэн хурьга тээ энэ хойнохи бороожо cooһoo олооб,—гээд, Бальжид түлеэгээ шангаар адхажархиба. Абгайханай нюдэд, ямар нэгэн арьяатанай нюдэдэй эди олзоёо обеорһон юумэндэл түргэн Бальжид руу эрьешэбэ. Тиихэдэнь эндэ хэнэй гэмтэй байһые би гансата ойлгоодхибоб. Үдэршье тиигэжэ һанаа һэм. Ринчин нэгэ бага дүлиишэг, үнэн дээрэ ехэ сэхэ хүн һэн. Тэрэ нюуха ёһогүй һэн.

— Зай юун хүн үхөө һэн гү, нарай хурьгад лэ хосороо ха юм даа,—гэжэ дуугараад, Жамсаран эоһээлбэ.—Цэбэг, үнеэхи үлөөшэеэ шэлээжэрхихэмнай гү?

Ахай юушье дуугарбагүй.

— Хүн бэшэ, хурьгадшье хосороо һаа, манай бэшэ, хамтын, совхозой хурьгад ха юм,—гэжэ би эхилһэн хөөрөөгөө үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэйгөөр, шиидэнгеэр дуугарбаб.

Баһа дахин бүлтэ абяагүй нэгэ хирэ һуубабди.

— Али Ринчинһээ һураха болоо гээшэ гү?—гээд, һууриһаа ододобоб. Ринчинэй сэхэ зантаие мэдэхэһээ гадна, абгайханайнгаа зан тухайлха болоһон байгаа бшууб. Минии һанаагаар, абгайхан һууриһаа бодожо, нюур шарайгаа зөөлэрүүлжэ, ямаршьеб һанаа зоборитойгоор миһэлзээд ахай руу эрьелдэжэ:

— Өөрынгөөл ахаһаа һура, —гэбэ. Үнеэхил хана руугаа хараад тамхилжа һууһан Цэбэг ахай нам тээшэ хараншьегүй:

— Би абаашажа хаяа һэмби,—гэжэ аалиханаар дуугарба.

— Зай, үнеэхи асараашаа уухамнай гү, али яаха зонбибди,—гэжэ Жамсаран тэсэжэ ядангяар хэлэбэ. — Үргэһэн хүрэшэбэ.

— Бальжид, та ерэжэ сай уугыт,—гэбэб. Теэд бэшэ юун гэхэ байгаабши, хуу ойлгосотой боложо хуу байра һуурияа олобо ха юм.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

Солото хонишон, Социалис Ажалай Герой, Буряадай АССР-эй Верхно Соведэй депутат Балдама Тугжиевна Доржиева республика доторoo үргэнөөр мэдээжэ бэнхой. Зураг дээрэ: хонишод Балдама Доржиева, тэрэнэй үбгэн Тэгшэ Цыбикович. Тэдэнэр «Москч» машинаараа Улаан-Үдэ орожо ябана. Б. Т. Доржиева Буряадай АССР-эй ээлжээтэ сессидэ хабадалсахаяа замда гараһан байгаа.

ТАСС-ай фотохронико.

СҮЛӨӨТЭ ОБЩЕСТВО ДОТОI ХҮН БҮРИН ЭРХЭ СҮЛӨӨТЭЙ БАIДАГ

эй буржуазна социологууд, д, политигууд болон публэй зохёолнуудые унхэдэ, хүнэй нэрэ хүндэ, эрхэ болон сүлөө тухай, үндэлхэ тухай гоё гоёор й байдаг. Эдэ гоё гоё буржуазна байгуулалтын нжые, капитализмын үедэ хоорондохи харилсаанай дагые далдалхын тулада нэ.

эй хамта империализмын д социализмын үедэ хүнэй алтай байдагые буруу ар харуулхын тулада бэа гамнадаггүй. Дэлхэйн системын амжалтануудай ю тудам, шэнэ дэлхэйн ажалшадай ажабайдалай тай һайн болохо тудам а болон реформис газетэ, удай болон номуудай хуу дээрэ хардалга гүрдэлгэи ехээр хэгдэдэг байна.

эм хүнэй хубиин аша радаггүй, тэрэнэй гол эрхэ аһадаг гэһэн хэбэртэйгээр дэ эсэргүүсэдэг элдэб гөөдүүд хэлэдэг байха юм. харагшадые «коммунизулаар» айлгаха зуураа, иммын номнолшод буржуазна гиие магтадаг, «сүлөөтэ гоё һайханаар харуулхые , «капитализм энэрхы бобайна» гэһэн хэбэртэйгээр бэ-

шашалдааниинь эхинһээ дагтаа хүрэтэрөө шал худал Коммунис үзэл сурталай гажа байгаа нүлөөе һулаоциалис оронууд тухай үнэн зүб ушарые далдалха зорилтоор тиимэ худал үгэнүүдые тараана. Зүгөөр үнэн ушар худал үгэнүүдһээ хүсэтэй байна бшуу. Коммунизмын дайсадай хэлэдэг үгэнүүдэй шал худал байһые үнэн зүб ушар удаа дараалуулан элишэлэн харуулжал байдаг. Үнэн ушар хадаа хүн бүхэнэй ёһотойл һайнаар ажаһуухын түлөө, хүнэй үнэхөөрөөл сүлөөрхын түлөө тэмсэлдэ олониитые бодхоон жагсаана.

Хүниие мүлжэдэг эрхэ байдалые үндэһөөрнь революционно ёһоор үгы хэнгүйгөөр, хүнэй заншалые, үзэл бодолые, абари зангые үндэһөөрнь хубилгангүйгөөр тэдэниие сүлөөрүүлхэ аргагүй гэжэ түүхэтэ дүршэл, социалис болон коммунис байгуулалтын дүй дүршэл гэршэлэн харуулжа үгэнэ.

Хамтаараа эрхилхэ ябадалда үндэһэлэн олониитын ажабайдалай экономическа үндэһэ һуурии шэнэдхэн табигдаад, мүлжэлгэ болон мүлжэгшэдэй усадхагдаад, общество дотор хүнэй байдалай олзо доходоорнь бэшэ, харин тэрэнэй шадабаряар, хэдэг ажалаарнь, обществодо алба хэлгээрнь тодорхойлогдодог болоод байхада хүн али бүхы талаараа жэгдээр хүгжэн болбосорхо байна.

«Холбоото штадуудта һайн байдалые тусхай сэнгээр худалдан абажа болохо байна. Харин Россида общество доторхи байдал туйлалтануудаар, гүрэндэ үзүүлэгдэһэн аша туһаар хангагдадаг байна» гэжэ Американ акционернүүдэй нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Б. Джавитс хэлэһэн байха юм.

Капитализм тухай хэлэхэ болоо һаа, хүнэй эрхэ, сүлөө хармаан соохи мүнгэнэйнь хэмжээгээр тодорхойлогдодог. Эндэ миллион мүнгэ зөөригүй олон миллион хүнүүдтэ эрхэ сүлөө гээшэ тэдэниие наадалһан ябадал, удхагүй хооһон үгэ болоно. Тиимэһээ хуурмаг сүлөөе бодото эрхэ сүлөө болгохо гээшэ капиталис ёһоной үмсын зөөриие усадхалгатай таһаршагүй холбоотой.

Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые ниитын зөөри болгоһон ушар, арадай ажахые эрхилхэ социалис ёһоной онол арганууд хүниие үнэхөөрөөл эрхэ сүлөөтэй ажалшад болгоно. Тэдэнэр юумын үнэ сэнгэй хубилдаг ябадалһаа, хүдэлмэригүйдэлгэһөө сүлөөрдэг, ерээдүйдөө найдажа шададаг, өөһэдынгөө ээдые баяжуулхын тулада ажаллаха баатай болодог ябадалһаа сүлөөрдэг. Хара бууха, хомхойрхо ябадалһаа хүн социализмын үедэ сүлөөрдэг. Хүнэй эгээн гол ябуулгань бологшо ажал хүниие доромжолдоггүй, харин һайн һайхан заншалтай болгодог сүлөөтэ, зохёон байгуулхы, зоригжуулхы хэрэг болодог. Олониитын харилсаандахи иимэ ехэ алхамууд, жэшээлхэдэ, коммунис ажалай ударнигууд болон бригаднуудай олониитын хүдэлөөн, уралан нарижуулгада хүн зоной олоороо хабаадалга, бүгэдэ арадай мүрысөөн — эдэ бүгэдэ имагтал социализмын үедэ үзэгдэжэ болохо байна. Эдэ бүгэдэ хүнэй үнэхөөрөөл эрхэ сүлөөтэй болоһые бодотоор харуулжа үгэнэ.

Социализмын эрхэ байдалда хүнэй сүлөөе экономическа талаарнь абажа үзэбэл тэрэ өөртөө, бүхы обществодоо зорюулан ажаллаха эрхэтэй, политическа талаарнь абажа үзэбэл—гүрэн түрын хэрэгүүдые шийдхэлгэдэ һаадгүйгөөр хабаадахэрхэтэй. Иимэ эрхэ сүлөө буржуа гүрэнүүдтэ ёһын тэдыдэ осхогдонхой: хүдэлмэришэн хүнэй министр болохыень хуули хоридой, зүгөөр миллионернүүд лэ мстрнүүд болодог. Арадай түлөөлэдһөө парламентые хүн зоной нгахые хуули хоридоггүй, зүгөөримэ парламентнууд капиталис оронуудта оройдоошье байдаггүйасаг түрые монополинуудай гаа барижа байһан, үсөөхэн бүлэг д ноёдой бодото эрхэ сүлөөтэйһан сагта иимэл байхал даа.

Бээжүдалдаһан политигуудай олонии мэхэлхэ ябадалые социализ зайсуулдаг. Шэнэ общество дотор эрхэ, сүлөө тухай үгэнүү бодото тодорхой хэрэгүүдээр бхагдадаг байна. Хүн бүхэнэй ниитын ажал ябуулагша болохо социализм нээжэ үгэдэг. ммунизмда дамжан орохо хүнэй өө болон совет эрхэтэдэй эз бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ эн удхатай» гэжэ КПСС-эй Программа дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Советүүдэй, захиргаанай болон алтын органуудай хүдэлмэридэһэн олон миллион совет хүнүүд эбхитэйгээр, сэхэ хабаададаг . Ажалшадай ниитын организацуудай нэрэ хүндэ дээшэлнэ. Бүгэдэ арадай гүрэнэй органуудые бүхэ гурим нарижуулан һайжаргдана. Ерээдүйн коммунис ёһ олониитын өөрынь захиргаагүндэһэ һуури табигдажа байна.

Бариуд иимэ байнал даа. Зүгөөр унизмда хэтэрмээр эсэргүүсэгшэнээниие хэрэгсэдэггүй. Социалис оронуудта «сүлөөтэ шүүмжэлэл» байдаггүй гэһэн хэбэртэйгээр тэдэнэр али болохоор шашалдажал байдаг юм. Тэдэнэр хоёр тад ондоо юумые худхуулан холино. Социализмын, коммунизмын аша туһада тааруу шүүмжэлэл һаадгүйгөөр хэхые социалис общество мэдэрдэг, зүгөөр революцида харша идхалга һаадгүйгөөр хэхэ ябадал буруушаадаг байха юм.

Социалис обществын ниитын байдалай бүхы һалбаринуудтахи дутуу дундануудые элирүүлэн усадхалгада арад зоной олоороо хабаадалга, таатай һайн шүүмжэлэл капиталис оронуудтахи һунгалтын урда тээхи хараал шэрээлнүүдтэ орходоо демократиие бэелүүлхэ һураггүй үрэ ехэтэй арга болоно гэжэ капиталис оронуудайшье, сэхэ руунь хэлэдэг ажаглагшад мэдэрхэ баатай болодог.

Арадай засаг хадаа хэдэн зуун миллион хүн зоной зол хубиин аша туһые харан, революцида харша идхалга хэхэ «сүлөөе» усадхаха бүхэдэлхэйн-түүхэтэ эрхэтэй байна. Обществые революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгалгын пионернүүд байһан манай ороной арадуудай тэмсэжэ, дайшалан абаһан демократи, эрхэ сүлөө гээшэ иимэл даа. Марксизм-ленинизмын үзэл сурталай илан мандахын түлөө, бүхы газар дэлхэй дээрэхи ажалшадай эрхэ сүлөөгэй болон зол жаргалай түлөө Соведүүдэй орон Коммунис партиин хүтэлбэреэр таби шахуу жэлэй турша соо тэмсэнэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай энэ оной июлиин 14-нэй Нээмэл бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Үйлэдбэридэ хабаадагша, ниитын ажал ябуулагша байһан хүнэй али бүхы талаараа тэгшээр хүгжэлгэ хүнэй соёл болбосоролой, оюун бодолой баялигай ургалтатай таһаршагүй холбоотой. Энээнгүйгөөр бодото эрхэ сүлөө хангаха аргагүй. Научна үзэл бодолтой, дэлхэйн соёл культурын туйлалтануудые мэдэдэг, бэеэ даагаад бодомжолжо, бүхы юумэндэ шадамар бэрхээр хандажа шададаг хүниие хүмүүжүүлхэ гээшэ коммунистнуудай уг зорилго болоно. Зүгөөр ганса нэгэн, хэдэн зуун хүн тухай бэшэ, харин **бүхы хүн** тухай эндэ хэлэгдэнэ. Иимэ зорилго обществын түүхэдэ анха түрүүнээ табигдаа. Энэ угаа бэрхэтэй, тон ехэ зорилго лаб дүүргэгдэхэ. Соёлой хубисхалай үедэ хэгдээд байһан юумэнүүд энээн тухай гэршэлжэ үгэнэ. Нэгэшье капиталис орондо олониитые хүмүүжүүлгэ, эрдэм болбосоролдо һургалга бидэнэй хэжэ байһан юумэнтэй жэшэхын аргагүй байна.

СССР-тэ өөрынгөө һанаашаар, дура зоргоороо зохёолнуудые бэшэхэ ябадалые «зүбшөөнэгүй» гэжэ коммунизмын дайсад һүүлэй үедэ илангаяа ехэ оролдосотойгоор шашалдадаг болоо. Уран зохёолые коммунизм байгуулха шухалын шухала нүхэсэл гэжэ манай партиин, арадай тоолодог байһаниинь тэдэнэй һанаанда тааралданагүй бшуу.

«Советскэ Союз соохидол адли ажабайдалые батадхадаг түгэлдэр хүсэтэй литература, мүн тиимэ искусство дэлхэй дээрэ хаанашье байхагүй. Эгээл иимэһээ зүб замһаань хадууруулхын тулада манай уран мэргэжэлтэ интеллигенцидэ нүлөө үзүүлхые империализмын номнолшод ехээр оролдоно» гэжэ Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум дээрэ хэлээ һэн.

Имагтал социалис революци хадаа ажалша хүниие ушар ёһо мэдэрэн, сүлөөтэйгөөр түүхые болон өөрынгөө ажабайдалые зохёон байгуулагша болгожо шадаха байна. Бүхы хүнүүдэй оюун бэлигэй болон мэргэжэл шадабариин дэлбэрэн гаража шадахаар бодото арга боломжые имагтал социализм бии болгожо шадаха. Шэнэ обществын нарин һайн болохо тудам эдэ арга боломжонууд бүри бүрин түгэлдэрөөр бэелүүлэгдэжэ, маанадые коммунизмда ойртуулха байна.

А. Бовин.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной августын 16.

ХҮГЖЭМЭЙ БАГША

Хабарай намдуу дулаахан үглөөгүүр. Хюмһанайшье шэнээн үүлэгүй, сэлмэг хүхэ огторгой. Һургуулиин газаа хүгтэй, согтой: эртэ сугларһан ухибүүд наадана, зүгын уурхайдал хүүенэ. Уданшьегүй томо гэгшын гуулин шара хонхо үглөөнэй тунгалаг сэбэр агаарые сууряатуулан, «Хэшээлдээ орогты, шамдагты, бү хожомдогты!»... гэһэндэл, нэгэ жэгдээр «хэлэеэ амандаа багтаажа ядаһандал» хаихинаад, һалажа үгэнэгүй...

Хоёр дабхар һургуулиин коридор хооһоржо, багшанарай таһалга сооһоо гартаа түсхэгэр зузаан портфель бариһан, тетрадь болон номуудые һугабшалһаншье багшанар һубарилдан гарана, теэд тэдэнэй нэгэн гартаа гонзогор футляр барихаай, ехэл томоотойгоор алхална. Энэмнай хэн гээшэб? Хэжэнгын дунда һургуулиин хүгжэмэй багша Николай Васильевич Халбаев гээшэ.

Николай Васильевич бүри ухибүүн байхаһаа хойшо хүгжэмдэ угаа дуратай байһан. Малшадай хонгёо гоё хоолойгоор уужам баян тала дайдые зэдэлүүлэн дуулахые, хуур гү, али лимбээр наадахыень шагнахадаа, унтаха нойроо, эдихэ эдеэгээшье мартажархидаг һэн гэхэ. Тала дайдаар уужам, үбһэ ногоогоор элбэг, үнгэ бүриин сэсэгээр бүрхөөгдэһэн түрэл Шарангууд нютагтань Доржо Шанаев гэжэ ульгэршэ, дууша, хуурша үбгэн ажаһууһан гэдэг. Тэрэ хадаа хуур, лимбэ өөрөө хэдэг, тэрээн дээрээ зоолэн зүрхэтэй хүнэй уярхаар наададаг байһан.

Нэгэтэ Николай хүбүүн хуур, лимбэ хэдэг болгожо һургахыень тэрэ үбгэндэ хандаһан байгаа. Уданшьегүй бишыхан Коля түрүүшынгээ хуур үнеэнэй суухаар хэжэ, хүбшыень моринойн хилгааһаар татаа бэлэй. Тиимэ хуур хэжэ, тэрээн дээрээ наадажа һурахадаа хэды шэнээн баярлаа гээшэб!

1917 ондо 14 наһатай Николай Халбаев уран һайханай бүлгэмдэ түрүүшынхеэ хабаадалсажа, өөрынгөө гараар бүтээһэн хуур, суураар наададаг болоһон намтартай. Тэрэ гэһээр аяар 45 жэлэй туршада уран һайханай бүлгэмэй концертдэ наадахаһаа гадна, хэды олон залуу хүбүүд, басагадые тэрээндэ хабаадуулаа гээшэб!

Николай Васильевич арбаад жэл соо улаан бургааһандал ургажа ябаһан ухибүүдые хүгжэмдэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ гамнангүй зорюулна.

...Зургаадахи «в» классай үүдэн нээгдэжэ, һурагшад нэгэ хүндэл эбтэй этэйгээр һууриһаа бодожо, багшаяа хүндэлнэ. Багша классаа бүридхэжэ:

— Бидэ мүнөөдэр Ошанинай үгэ дээрэ композитор Островскиин бэшэһэн «Пусть всегда будет солнце» гэдэг дуу дуулажа һурахабди,— гэжэ һурагшадта хандана.

Николай Васильевич скрипкэ дээрэ дуунай аялга наадажа, хайшан гэжэ зүбөөр дуулахаб гэжэ һурагшадта заажа үгэнэ. Һүүлээрнь тэдэнэр багшынгаа хүтэлбэри доро тэрэ дуугаа хуби хубяарнь дуулажа һуранад. Һурагшадай нэгэ хүндэл гоё һайханаар дуулахыень шагнажа һуухадаа, «артистнарһаашье дутахагүй шолмонууд байна ха» гэжэ һанагдаадхёо һэн. Мүнөөхи хонхын абяанай жэнгирхэдэ, хэшээлынь ягаа түргэнөөр дүүрэшэбэб гэһэндэл, часыгаа хараад абаа һэм.

Һайн багшын хэшээлдэ ороходо, угаа һонирхолтой, тиимэһээ хэшээлынь мэдэгдэнгүй түргөөр үнгэрдэг шуу, харин тиихэдэ муу багшын хэшээлдэ үргэһэнэй хүрэшэмэ һонигүй байдаг ааб даа. Нүхэр Халбаев классһаа гадуур һурагшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа байдаг: хүгжэмдэ дуратай ухибүүдые хуур, лимбэ дээрэ һургадаг. Теэд тэдэ инструментнүүдые хаанаһаа абадаг юм ааб? Багша өөрөө бүтээдэг: эгээ 30 жэлэй саада тээ Улаан-Үдын искусствын техникумдэ һуража байхадаа, Буряадай хүгжэмэй инструментнүүдые һэльбэн заһажа эхилээ һэн. Тиихэдэ хуурай нэгэ хүбшын орондо хоёрые татаад, тэрэнэйнгээ зураг Ленинградай хүгжэмэй мастерскойдо эльгээһэн намтартай.

Уданшьегүй хоёр хүбшэтэй хуур бүтээгдэжэ, хүн зоной магтаалда хүртөө бэлэй. Һүүлээрнь Николай Васильевич Улаан-Үдын хүгжэмэй мастерскойдо хүдэлжэ эхилээ һэн. Тэрэнэй уран гараар бүтээгдэһэн инструментээр хууршадай ансамбль Ехэ театр соо буряад хүгжэм наадажа, хүн зониие һонирхуулһан байгаа.

Нүхэр Халбаев хаанашье жаллахадаа 40 гаран жэлэй туршада уран һайханай бүлгэмдэ хабадалсахаһаа гадна, тэрэниие эдэбхитэйгээр хүтэлбэрилдэг.

Албанай хэрэгээр Хэжэнгын совхозой Эдэрмэг тосхондо байтарни, мүнөө үдэшэ Хэжэнгын һургуулиин һурагшад концерт габихань гэһэн һураг суу сахилгаандал түргөөр тарашаба. Клубай гал энэ үдэшэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һаруулаар яларба. Һандалнууд булта эзэлээтэй, хүнэй һууяшье, байхашье зай забһар үгы. Уданшьегүй концерт эхилжэ, урагшад бэлиг шадабаряа, габшагай солбоноо харуулжа эхилбэ. Һиха хаар юумэн үгы ха юм: тус һургуулиин самодеятельность аймаг дотороо гурбадахи жэлээ түрүү һуури эзэлжэ байһаар. Тэдэнэр совхозойнгоо бригада, отара, гүүртэ дээгүүр ябажа, хатар наада харуулхынгаа хажуугаар малшадта ехэхэн туһалжа байдаг. Жэшээнь, үнгэрһэн үбэл 3 мянга гаран хаамаг хэжэ, отара дээгүүр табиһан, тиихэдэ 3 тонно таряа ургуулжа, хурьгадта эдюулһэн юм.

— Мүнөөнэймнай залуушуул эрдэм шудалхадаа бэлигтэйнүүд, ажаллахадаа зүрхэтэй шамбайнууд, хатарха дуулахадаашье— габшагай солбонууд,— гэжэ Хэжэнгын суута хонишон, Верховно Соведэй депутат Цэнгэ Буянтуев омогорхон хөөрэнэ. Арад зонойнгоо магтаалда хүртэхэ гээшэмнай юунһээшье үнэтэй ха юм.

Николай Васильевичтай бүри һая дахинаа уулзахадаа, шэнэ һониин тухай асуухадамни, шэрбэгэр һахалаа эмирэн:

— Һони һониин юумэнүүд үдэр бүри боложол байна ха юм даа. Һая боложо үнгэрһэн түрэл партиингаа Пленумые абаад үзэе. Пленумэй материалнуудые угаа анхаралтайгаар уншааб, зүб лэ хэлэгдэнэ. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хамагай түрүүндэ һургуули бүхэндэ эрид һайжаруулха шухала бшуу,— гэхэ мэтээр нүхэр Халбаев зугаалан байгаа һэн. Иигэжэ бэлигтэй хүгжэмшэ, Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Николай Васильевич Халбаевай саашадаашье залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ гайхамшагта хэрэгтэ бүри эршэтэйгээр хабаадалсахань лабтай.

Д. Данжаев.

ЗУРАГЛАЛ

Н. В. ХАЛБАЕВ.

Ниитын түлөөлэгшэдэй

Республикымнай ниислэл— Улаан-Үдэ хотын дэлгүүр дээгүүр ябажа хараа һаа, зүүн гартаа улаан бүд уяһан дежурнануудые үдэр бүри харахат. Эдэнэрнай зол жаргалта жаран жэлээ гүйсэжэ, одоошье амарха гэхээр нүхэдүүд юм. Буурал сагаан толгойтой эдэнэрнай амаралтада гарабабди гээд гэр гэртээ мини һуужа шададаггүй. Хэдэн жэлэй саада тээ үбгэд-пенсионернүүд дэлгүүрэй дэргэдэ ниитын совет байгуулая гэжэ хэлсээ һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ниитын совет байгуулагдажа, гуша гаран пенсионернүүд һайн дураараа хабаадалсана. Ажал дуршэлтэй болоһон түлөөлэгшэд дэлгү[...] шэбээлһэн хонжоо[...] шадай амыень тата[...] һон, наймаалхаар [...] эдеэ хоолоо үнэтэй [...] үгэхые оролдогшодто[...] ябуулжа эхилһэн [...] Буурал сагаан толго[...] нэрнай дэлгүүр дээ[...] журам сахихаһаа га[...] публикынгаа колхо[...] зуудаар ябажа, дэлгү[...] эдеэ хоол ехээр аса[...] ла . эмхидхэлэй х[...] ябуулдаг.

Д. Кол[...]

ФУТБОЛ

Түрүүшын уулзалг[...]

Зүүн-Сибириин совнархозой нэгэдэхи спартакиадада зорюулагдаһан мүрысөөн боложо эхилбэ. Уржа үдэшэлэн городоймнай футболдо дуратайшуул ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргэхөөр айлшаар ерэһэн Шэтын «Строитель», Улаан-Үдын «Электромашина» командануудай наада һонирхожо хараа. Нааданай түрүүшын хахадта яһала һайнаар добтололсоһон эдэнэрнай тоо нээнгүй амаралтада гарана.

...Хоёрдохи хахадта эмхи гуримтайгаар добтолһон «Электромашина» командын хид түрүүшын бүмбэ[...] жа, одоошье тоо нэ[...] шад харюугай тоо [...] бүмбэгэ абамсаара[...] удаа урагшаа сүмэр[...] Теэд яахаб, шадам[...] улаан-үдынхидэй х[...] дабахань тиимэшье [...] бэшэ байшоо. Наада[...] һээр 30-аад минутын [...] байхада дахин д[...] Улаан-Үдын футбо[...] хоёрдохи бүмбэгэ ай[...] бэлэглэнэ. Энээгээр [...] дүүрэжэ, ээлжээтэ [...] үнгэргэхэ эрхэ олобо[...]

Л. Хайд[...]

Манай хүдөө бэшэгшэ дуулгана

ХУРЯАЛГАЯА БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАНА

Саянай совхозой 2-дохи отделениин механизаторнууд таряа хуряалгадаа түгэс бэлэн. Эдэнэр мүнөө тарялан дээрэ хүдэлхэ бүхы техникээ һайнаар заһабарилаа. Мүнөө тэдэнээ хүдэлгэжэ туршана, мотор болон бусад оньһонуудыень дахин-дахин шалгажа үзэнэ. Совхозой түрүү комбайнернууд Ш. Саганов, Д. Ошоров, В. Тапхаев гэгшэд таряа хуряалгын халуун хүдэлмэриие бүришье һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа байнхай.

ҺААЛИШАДАЙ ТҮРҮҮ

Түрэл нютаг Түнхэндөө мэдээжэ болоһон һаалишан Д. Ш. Юбухаева олон зоной дунда хүндэтэй юм. «Энэ эхэнэр һүн далай билтаруулагша, тоһон гартай хүн даа» гэжэ сугтаа ажалладаг нүхэдынь омогтойгоор хөөрэлдэдэг.

Энэшье һайхалгүй. Нүхэр Юбухаева сагаан эдеэ абалгаар жэлһээ жэлдэ бусад һаалишадайнгаа түрүү зэргэдэ гарадаг. Энэ жэлэй түрүүшын долоон һарын хугасаа соо Д. Ш. Юбухаева даажа абаһан бүхы үнеэдһээ 13211 килограмм гэхэ гү, үнеэн бүриһөө 862 килограмм һаажа, мүрысөөндэ илаба.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА 75 ХУБИ БОЛОО

«Восточные Саяны» колхозой Таһархайн отделениин Андрей Конековой хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэхэ комсомол-залуушуулай звено үбһэ хуряалга дээрэ амжалта туйлана. Тус звеногойхид мүнөө үбһэ хуряаха түсэбөө 75 процент дүүргээ.

Эдэнэр мүнөө наратай халуун үдэрые һамбаашалжа, үбһэ хуряалгаяа улам бүри шангадуулна. Һаяын үдэрнүүдтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө тус звеногойхид дүүргэхэнь.

С. Ардуев.

Спортын һонин

Һур харбаан—һонирхолтой наадан

Львов городой «Авангард» бүлгэмэй мэргэн харбагшадай дунда облпрофсоведэй шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Дүн гаргахада хүндэлэлэй табсан дээрэ 57 наһатай пенсионерка В. С. Колочинская гаража, тэндэ сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаба. Урдань оёдолшон ябаһан энэ эхэнэр хэдэн жэлэй туршада һур харбалгаар мүрысэдэг болоһон юм.

Львов городой ажалшад һур харбаанда олоороо хабаадалсадаг болонхой. Тус городой тренернүүд — буудалгаар дэлхэйн экс-чемпион спортын габьяата мастер Н. А. Калиниченко, Р. Н. Труш болон бусад һур харбалгада һайн амжалта туйладаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ һур харбалгаар городууд хоорондо мүрысөөнэй болоходо тус городой һуршад хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа. Өөр хоорондын дунда болоһон мүрысөөндэ Львов городой мастер М. Хускивадзе түрүү һуури эзэлжэ, Украинын чемпион болоо һэн. Мүн спортсменүүд В. Сидорчук, Н. Черемухина гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлһэн байгаа.

Городой мастернууд — инженернүүд С. Коман, В. Войкин, подполковник Г. А. Гордиенко гэгшэд городойнгоо «Динамо» фабрикада хэгдэдэг номо, годлинуудаа бүри һайжаруулхын тула туршалгын ехэ хүдэлмэри хэдэг байна.

Сентябрь һарада һур харбалгаар Советскэ Союзай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болохонь. Эндэ Львовой мэргэшүүл бэлэдхэл һайнтай ерэхээр эдэ үдэрнүүдтэ, һорёо, мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ байнхай.

Футболист—хүдөө ажахын институдай аспирант

СССР-эй футболистнуудай суглуулагдамал командын гэшүүн, Грузиин ССР-эй «Динамо» командада наададаг спортын мастер Гиви Чохели Грузиин хүдөө ажахын институдай аспирантурада ороходо шалгалтаяа амжалтатайгаар үгэжэ дүүргэбэ. Тэрэ тус институт урзанда дүүргэһэн байна. Тиихэдэ Гиви Чохели инженер-механизатор гэһэн мэргэжэлтэй болоо бэлэй.

— Манай мэдээжэ футболист Гиви аспирантурада шалгалта барихадаа бүхы асуудалнуудтаа һайнаар харюусаа, гэжэ Грузиин ССР-эй эрдэмтэдэй академиин гэшүүн-корреспондент, үндэрые харайлгаар ороной экс-чемпион Г. Шхвацабай хэлээ.

(ТАСС).

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр Буряадай республика дотор нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, шииг нойтон унахагүй. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 11—13, үдэртөө 23—25 градус дулаан байхаар хараалагдана.

Августын 16—18 үдэрнүүдтэ республика дотор бүрхэжэ, заримдаа сэлмэн татажа байха. Шииг нойтон унахагүй. Һулахан һалхин зүг шэгээ хубилган үлеэхэ. Республикын хойто аймагуудаар һүниндөө 2—7, бусад газар нютагуудаар 8—13, үдэртөө 21—26 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной августын 16.

Хилын саанаһаа

Пхеньянда баяр ёһололой суглаан болобо

ПХЕНЬЯН, августын 14. (ТАСС). Совет Армиин Корейе сүлөөлһөөр 18 жэл гүйсэһэнэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан Ехэ театр соо мүнөөдэр болобо.

Корейн ажалай партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, Корейн ажалай партиин Центральна Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, КНДР-эй Министрнүүдэй кабинедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ким Гван Хеб суглаанда элидхэл хээ.

Япон империалистнуудай колониальна дарлалтаһаа Корейн арадые сүлөөлһэнэйнь түлөө бүхы арадайнгаа нэрэһээ агууехэ совет арадта халуун баяр элидхэлшэ хүргэбэ. Ороноо нэгэдүүлхэ, бэеэ даанхай байдалтай болохо, социализм байгуулха тэмсэлдэмнай совет арад бүхы талын туһаламжа хүргөө гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

СССР-һээ КНДР-тэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ Б. К. Пименов баяр ёһололой суглаанда үгэ хэлээ.

Премьер-министр Неру Москвагай хэлсээе һайшаагаа

ДЕЛИ, августын 14. (ТАСС). Премьер-министр Неру Москвада баталагдаһан хэлсээе һайшаан дэмжэбэ. «Энэ хэлсээн дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохо, буу зэбсэг хуряаха замдахи шухала алхам болоно» гэжэ Неру һанамжалаа. Сомалиин республикын премьер-министр Абдирашид али Шермарк гэгшын хүндэлэлдэ хэгдэһэн уулзалгада премьер-министр Неру иигэжэ мэдүүлһэн байна. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө Индиин правительство оролдолго гаргаха. Инди хадаа эб найрамдалда дуратай гүрэн болоно. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө бидэнэр хододоо тэмсэдэг байгаабди. Арадуудай хоорондо эб найрамдал тогтоохо, эрхэ сүлөө хангаха гээшэ Индиин гадаадын политикын үндэһэ һууринь болоно гээд премьер-министр Неру хэлээ.

18 гүрэнүүдэй хабаададаг комитедтэ

ЖЕНЕВЭ, августын 13. ТАСС). Агаарта, замбуулин дайдад уһан доро ядерна зэбсэг туршалгахорихо тухай хэлсээнэй Москвада аталагдаһантай дашарамдуулан, бу зэбсэг хуряалгаар 18 гүрэнүүдэй хабаададаг комитет забһарлага хэһэн юм. Мүнөө тус комитет хилаа үргэлжэлүүлбэ. Советскэ Союзай түлөөлэгшэ С. К. Царапкинаседанида түрүүлэгшээр һуугаа.

Москвада баталагдаһа хэлсээн бүхы арадуудай хүсэл мэлзэлгэтэй тааралдана гэжэ Холото Штадуудай, Великобритании Болгариин, Бирмын, Чехословакиин, Италиин, Мексикын түлөөгшэд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Хэн арбаад гүрэнүүд энэ хэлсээндэ хабааданхай. Энэ хэлсээндэ үдэр хоногой үнгэрхэ бүри улам олон гүрэнүүд хабаадажа байна. Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо хэлсээн бы ядерна туршалгануудые хүсэдөө хорихо замдахи шухала алхам боно гэжэ үгэ хэлэһэн хүнүүд мэдлбэ.

Москвада хэлсээнэй батлагдаһанай һүүлээр уласхоорондо байдал һайжархаар янзатай гээд 18 гүрэнүүдэй хабаададаг комитедэй олон гэшүүд һанамжалба. 18 гүрэнүүдэй хабаададаг комитет энэ итай зохид эрхэ байдалые ашатаһайнаар хэрэглэхэ ушартай гэжэ США-гай түлөөлэгшэ Стелл хэлэбэ. Бэебэдээ сэрэгэй түлөөлэгшэдые эльгээлсэжэ байха, олон сэрэгүүе иишэ тиишэнь абаашаха болоһоо бэе бэедээ дуулгалсаха тухай дурадхалнуудые оруулһанаа США-гай түлөөлэгшэ һануулба. НАТО-до хабаададаг оронуудай, Варшавын хэлсээндэ ородог гүрэнүүдэй хоорондоо добтололсохогүй тухай хэлсээ баталха, сэрэгэй хэрэглэмжэдэ зөөри зөөшэ нэмэжэ гаргашалхагүй тухай Советскэ Союзай оруулһан дурадхалые бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй, зүгөөр 18 гүрэнүүдэй хабаададаг комитедэй зарим гэшүүд һайшаагаа гэжэ США-гай түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

Москвада баталагдаһан хэлсээн эб найрамдал бэхижүүлхэ тэмсэлэй түрүүшын амжалта болоно. Энээндэнь һайн һайхан һаналтай бүхы хүн зон баярлана гээд СССР-эй түлөөлэгшэ С. К. Царапкин хэлэһэн байна. Москвагай хэлсээн һайн алхам болоно. Гэбэшье энэ хэлсээн буу зэбсэг хуряаха асуудалые шиидхэнэгүй, буу зэбсэг бэлдэхэ ябадалда эсэс табинагүй. Мүн термоядерна дайнай аюулые саранагүй гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. Зүгөөр түрүүшынгээ амжалтые бэхижүүлэн хүгжөөхэ, шухалын шухала асуудалые—бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряалгые бэелүүлхын түлөө оролдохо ёһотойбди. Мүн уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын зорилгоор шэнэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ёһотойбди гэжэ С. К. Царапкин һанамжалаа.

Москвада хэлсээнүүдэй үнгэргэгдэжэ байха үедэ һаяын сагта бэелүүлэгдэхээр олон хэмжээнүүдые СССР дурадхаа һэн гээд СССР-эй түлөөлэгшэ һануулба. НАТО-до хабаададаг, Варшавын хэлсээндэ ородог гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ добтололсохогүй тухай хэлсээ нэн түрүүндэ баталха шухала. Тиигэбэл бүхы уласхоорондын байдал һайжаруулха хэрэгтэ шухала удхатай байха һэн гээд С. К. Царапкин тэмдэглэбэ. Гадна сэрэгэй гаргашануудые ехэдхэхээ болёо һаа, гүрэнүүдэй сэрэгэйнгээ гаргаша бага болгодог һаань бүрил һайн һэн гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ хэлэбэ.

Мүн ядерна зэбсэггүй зононуудые бии болгохо, хариин газар дээрэ ядерна зэбсэг хүрэхэ газартань хүргэхэ стратегическэ хэрэгсэлнүүдые байлгахаһаа гүрэнүүдэй арсаха, хинан шалгажа байха постнуудые бии болгохо асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэл таарамжатай һэн гэжэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлээ һаа, «хүйтэн дайе» усадхаха, гүрэнүүдэй хоорондоо этигэлсэдэг болохо талаар алхам хэгдэхэ һэн гээд С. К. Царапкин һанамжалаа.

Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гуримуудые сахижа, советскэ делегаци буу зэбсэг хуряаха асуудалые зүбшэдэг комитедэй зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхын түлөө бүхы зохихо хэмжээ абаха гээд 18 гүрэнэй хабаададаг комитедэй гэшүүдые С. К. Царапкин найдуулаа.

Һайн һэхан һаналтай хүнүүдэй этигэл найдабари

ПАРИЖ, августын 14.(ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай Москвада баталагдан хэлсээе дайн байлдаа усадхаха хүсэлтэй хүнүүд халуунаар дэмжэнэ гэжэ эхэнэрнүүдэй уласоронды демократическа федерациин түрүүлэгшэ Эжени Коттоной «Юманите» газетэдэ толилогдоһон мэлгэ соо хэлэгдэнэ.

Эб найрамдал тогтоохо талаар бэелүүлэгдэһэн тодорхой хэмжээнүүдэй эхин гэжэ Москвагай хэлсээе Эжени Коттон тэмдээ. Гэхэ зуура уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха зорилготой энэ алхамые де Голль-Помпиду гэгшэдэй правительствын буруушааһандань олон француз ехээр гайхана, гэлынэ гээд Эжени Коттон үргэлжэлүүлбэ.

Бүхы дэлхэйн эхэнүүд, эхэнэрнүүд эб найрамдал хамгаалхын түлөө шэн зоригтойгоор, сэхэ шууд тэмсэхэ гэжэ Эжени Коттон тэмдэглэбэ.

Парижай университедэй медицинскэ факультедэй профессор доктор Анри Дезуаль, пастор Этьен Матьо Москвада баталагдаһан хэлсээе һайшааһан бэшэг «Юманите» газетэдэ толилһон байна. Энэ хэлсээнэй баталагдаһанда һайн һайхан һаналтай бүхы хүнүүд баярлаг, хэлсээ баталһан гүрэнүүдые амаршалан дэмжэг, саашадаа бусад хэлсээнүүдые бэелүүлжэ, туйлай ехэ хойшолонтой аюулһаа маанадые иигэжэ зайсуулха гэжэ этигэг лэ гээд Дезуаль бэшэбэ.

Энэ хэлсээнэй хэр дэмжэгдэжэ байһаниие дэлхэйн элдэб оронуудай правительствануудай бэелүүлһэн хэмжээнүүд элитээр тодорхойлно. Гэхэтэй хамта, Франциин правительствын баримталдаг хараа шугам һанаата болохоор, зэбүүрхэн буруушаахаар байна гэжэ пастор Матьо мэдүүлбэ.

Москвагай хэлсээнэй баталагдаһанһаа хойшо Франциин гансаарданги болохо байһаниинь улам тодорно. Эб найрамдал тогтоохо тэмсэлдэ француз арад тусгаар харюусалгатай. Яахадааб гэхэдэ де Голлиин правительство «хүйтэн дай» һүжэрөөхэ, буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ политика бэелүүлнэ гэжэ Франциин Коммунис партиин ЦК-гай секретарь Ролан Леруа түрүү бэшэг соо тэмдэглэбэ.

ГДР-эй гадаадын хэ[...] министрэй нэгэдэхи [...] О. Винцер үгэ хэ[...]

БЕРЛИН, августын 1[...] ГДР-эй гадаадын хэрэгүү[...] стрэй нэгэдэхи орлогшо [...] Баруун Берлинэй хүн зо[...] жа, ГДР-эй телевиденеэр [...] Баруун Берлинэй, ГДР-эй [...] хоорондоо үгээ ойлголсо[...] хүсэл оролдолго гарга[...] О. Винцер уряалаа.

Хэрбээ Баруун Берлин[...] лэгшэдэй хэлсээ хэхэ хү[...] гаа һаань, ГДР-эй пра[...] тэрээниие зүбшөөхэ [...] ГДР-эй гадаадын хэрэгү[...] стрэй нэгэдэхи орлогшо [...]

Амгалан ёһоной хэм[...] шата шатаарнь бэелүүлж[...] Берлинэй асуудалые шии[...] лохо гээд Баруун Берлин[...] мистр Брандт мэдүүлһэ[...] Энэ хараа шугамынь уга[...] жатай һэн гэжэ О. Винц[...] Манай оруулһан дура[...] ёһоор, Баруун Берлин Г[...] рой хоорондохи харилсаа[...] тай асуудалнуудые шиид[...] боломжо бии гээд О. Вин[...] жэлүүлбэ.

Европын түбтэ харил[...] һайжаруулхадаа, эб на[...] хэрэг бэхижүүлхэдээ Бару[...] ниин хархис этигээдүүдт[...] хэхэ шухала гэжэ ГДР-эй[...] хэрэгүүдэй министрэй нэ[...] логшо һанамжалаа.

„Түүхэтэ хэр[...]

РЕЙКЬЯВИК, авгус[...] (ТАСС). Ядерна туршалга[...] тухай Москвада баталагд[...] сээн түүхэтэ хэрэг болоно[...] ёһоор, зэргэ оршон байха[...] хэгдэһэн ехэ алхам гээд [...] дуринн» газетэ бэшэбэ. З[...] правительство энэ хэлсээ[...] дахагүйбди гэжэ мэдүүлэ[...] Франциин, Хитадай пра[...] болоно гээд газетэ тэмдэг[...]

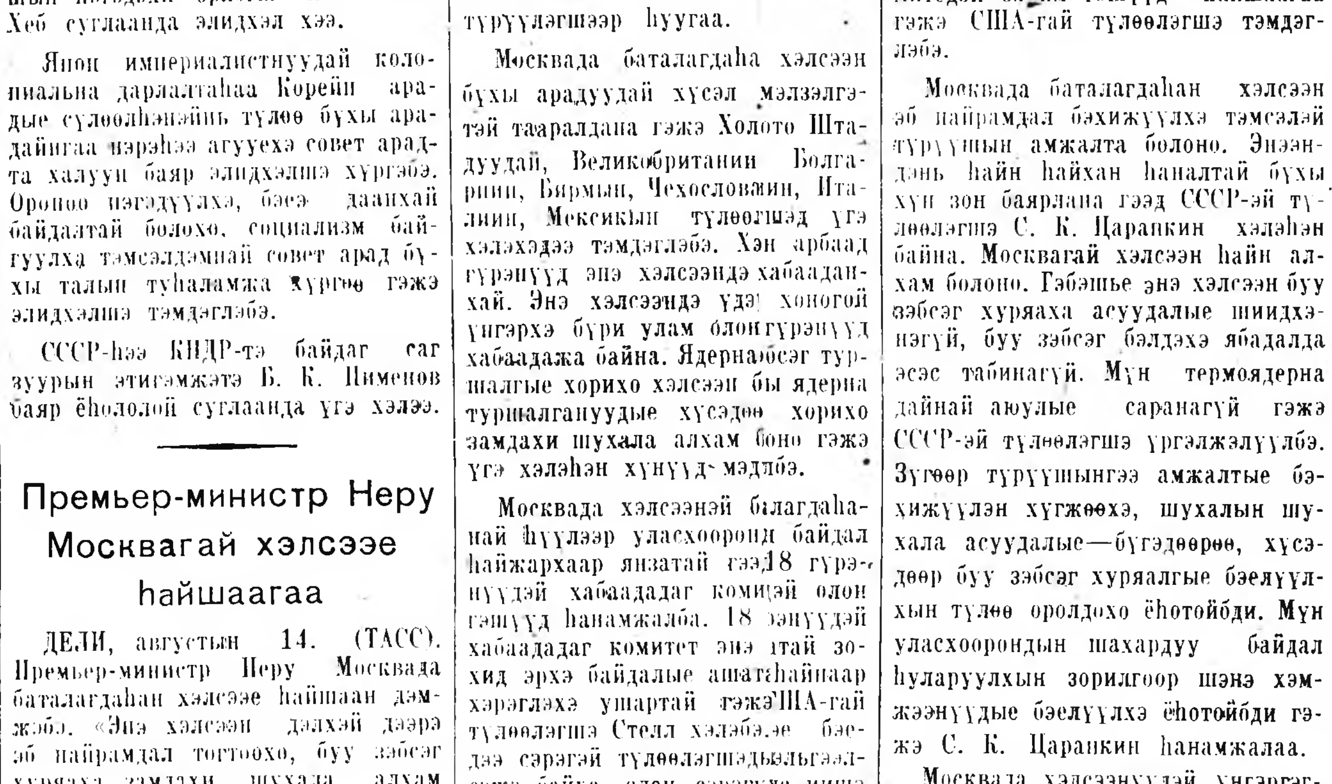
Амжалтатайгаар [...]

БАМАКО, августын 14[...] Африкын нэгэдэлэй ор[...] гэшүүд болоһон Африкын[...] нүүдэй гадаадын хэрэгү[...] стрнүүдэй зүблөөн Дака[...] гэгдэбэ. Энэ зүблөөн та[...] эрхэ байдалда болобо г[...] дентын канцелярииин дар[...] нистр-делегат Барема Бо[...] лээ.

Япон хэлсээн[...] хабаадаба

ВАШИНГТОН, авгус[...] (ТАСС). Агаарта, замбуу[...] да, уһан доро ядерна зэ[...] шалгые хорихо тухай [...] Японһоо США-да байд[...] сайд Рюдзи Такэути өөр[...] ной нэрэһээ гараа табиба.

Редактор
Ц. О. ОЧ[...]

ГАНА. Газетэ, журнал, ном, һургуулиин учебнигүүд гаргаха ехэ типографи Тема городто баригдажа байнхай. Тэрэнэй барилга ерэхэ жэлэй нюурэтэр түгэсхэгдэхөөр хараалагданхай. Зураг дээрэ: типографиин барилга дээрэ.
АДН-эй—ТАСС-ай фото.

Манай адрес, телефонну[...]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ул[...] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. [...]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—отделов: сельскохозяйственного производства и па[...] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и [...]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологи[...] —24-74, советского строительства и быта—34-93, ра[...]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и пере[...] 34-05.
гор. Улан-Удэ, типография Министерства культу[...] Бурятской АССР.
Н00500. Зак. № 1152.